

GEMEENTE WESTLAND

1^e Voortgangsrapportage 2023

VERSIE 1 JUNI 2023

Corsanummer: 23-0111404

INHOUDSOPGAVE

Inleiding en leeswijzer	5
1. Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen	7
1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen	7
1.2 Financiële hoofdlijnen	7
2. 1e Voortgangsrapportage 2023 per opgave/product	14
1. Ruimtelijke ordening	14
2. Volkshuisvesting	19
3. Gebiedsontwikkeling	23
4. Mobiliteit en economie	28
5. Zorg, welzijn en cultuur	40
6. Openbare orde en veiligheid	57
7. Sport, onderwijs en recreatie	63
8. Openbare ruimte	70
9. Politiek en bestuur	79
10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen	82
11. Organisatie en overhead	86
3. Recapitulatie	99
Bijlagen	100
1. Begrippenlijst	100
2. Afkortingen	105

Inleiding en leeswijzer

Dit document bevat de 1e Voortgangsrapportage 2023. In voorgaande jaren werd in de 1^e Actualisatie gerapporteerd over afwijkingen op de begroting. Zoals toegezegd aan de raad rapporteren wij met ingang van de P&C-cyclus 2023 echter ook op de voortgang van de afgesproken doelstellingen.

De financiële mutaties die wij hebben opgenomen zijn alleen onontkoombare mutaties als gevolg van exogeen onontkoombare ontwikkelingen en financieel technische mutaties vanuit het Financieel meerjarenperspectief (FMP) en bevatten geen nieuw beleid.

Naast de exogeen onontkoombare mutaties is 'de lucht uit de begroting' gehaald. Dat betekent dat budgetten, die een aantal jaren niet volledig werden gebruikt, worden afgeraamd. De financiële mutaties voor 2023 als gevolg van deze zogenoemde stofkam-operatie zijn inclusief structurele doorwerking in deze 1^e Voortgangsrapportage verwerkt. Het verwijderen van de lucht uit de begroting heeft geen gevolgen voor het uit te voeren beleid en is in feite een financieel-technische mutatie.

Leeswijzer

Deze Voortgangsrapportage 2023 is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

Hoofdstuk 1 - Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

De bestuurlijke hoofdlijnen bevat een samenvatting van de belangrijkste punten uit deze Voortgangsrapportage. Bij de financiële hoofdlijnen actualiseren wij de prognose ten aanzien van het financieel meerjarenbeeld en schetsen wij op hoofdlijnen hoe - in meerjarig perspectief - onze financiële huishouding eruitziet.

Hoofdstuk 2 - 1e Voortgangsrapportage per opgave/product

In hoofdstuk 2 wordt programmagewijs per opgave/product gerapporteerd over de voortgang op het niveau 'Wat willen we bereiken?'

Wij rapporteren over de voortgang van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting 2023-2026. Die doelstellingen staan in de kolom onder de vraag: 'Wat willen we bereiken?' en zijn overgenomen uit de door uw raad vastgestelde programmabegroting 2023.

In de kolom Voortgang hebben wij de voortgang weergegeven met het zogenoemde stoplichtmodel. Hieronder is weergegeven wat er met de verschillende kleuren wordt bedoeld.

De realisatie van de beschreven doelstelling vindt plaats binnen de afgesproken kaders, binnen het vastgestelde budget en de vastgestelde planning. Wanneer een doelstelling is gerealiseerd, is deze ook groen gemarkeerd.	
Er zijn risico's dat de doelstelling niet binnen de vastgestelde kaders, het vastgestelde budget of de vastgestelde planning gerealiseerd wordt. Oranje houdt in dat wij signaleren dat er mogelijk afwijkingen gaan optreden.	
De doelstelling wordt niet gerealiseerd omdat de uitvoering afwijkt van de vastgestelde kaders, het vastgestelde budget of de vastgestelde planning. Het gaat daarbij om majeure afwijkingen en er is bijsturing nodig.	

Indien er sprake is van een oranje of een rode score is een toelichting opgenomen.

In het tweede hoofdstuk worden ook per opgave/product de exogeen onontkoombare mutaties, de reservemutaties en eventuele mutaties in de investeringen 2023 toegelicht.

Hoofdstuk 3 - Recapitulatie

Tot slot volgt in hoofdstuk 3 een recapitulatie van de 1^e Voortgangsrapportage in een totaaltabel op programmaniveau.

Bijlagen

In de bijlagen worden de veelvoorkomende begrippen en de afkortingen opgesomd en toegelicht.

1. Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Dit is de 1^e Voortgangsrapportage op de eerste begroting van ons college. Hierin beschrijven we de voortgang op onze ambities, hoe we aan de slag gaan om deze (alsnog) voor elkaar te krijgen en wat de eventueel hiermee samenhangende financiële bijstellingen zijn.

Uit deze 1^e Voortgangsrapportage blijkt dat de realisatie van de meeste doelstellingen plaats vinden binnen de afgesproken kaders, het vastgestelde budget en de vastgestelde planning.

Er zijn echter diverse doelstellingen die niet binnen de vastgestelde kaders, het vastgestelde budget of de vastgestelde planning gerealiseerd kunnen worden. Hiervoor is aangegeven hoe hierop wordt bijgestuurd. Nadelen in het sociaal domein en exogeen onontkoombare kostenstijgingen zijn de voornaamste redenen voor ophoging van diverse budgetten.

1.2 Financiële hoofdlijnen

1.2.1 Saldo begroting met meerjarenramingen

De primaire begroting 2023-2026 is in november 2022 vastgesteld met een nul saldo voor 2023, 2024 en 2026. Voor 2025 was er een positief saldo geraamd van € 2,202 miljoen. In 2026 is er een stelpost ter hoogte van € 15.595.000 opgenomen voor het tekort – in gemeenteland ook wel het ravijn genoemd – dat veroorzaakt wordt door terugvallende inkomsten vanuit het Rijk. De kabinetsplannen reiken tot en met 2025. In 2026, vallen die baten sterk terug omdat het kabinet aangaf niet 'over het eigen graf heen te willen regeren'. De problematiek van het ravijnjaar 2026 treft alle gemeenten en is in de decembercirculaire 2022 maar voor een deel opgelost.

De provincie Zuid-Holland heeft in zijn rol van toezichthouder aangegeven dat stelposten niet gebruikt mogen worden om de begroting structureel sluitend te maken en heeft deze taakstelling gecorrigeerd op het saldo van 2026.

Na het vaststellen van de primaire begroting 2023 zijn er drie raadsbesluiten genomen die consequenties hebben op het saldo van de begroting met meerjarenramingen. Zowel de correctie van de provincie als de raadsbesluiten leiden tot nieuwe saldi voor de begroting met meerjarenramingen. Deze zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Saldo begroting met meerjarenramingen medio maart 2023

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Saldo primaire begroting 2023-2026		0 N	0 N	2.202 V	0 N
Correctie nog te vullen taakstelling		0 N	0 N	0 N	15.595 N
Gecorrigeerd saldo primaire begroting 2023-2026		0 N	0 N	2.202 V	15.595 N
Raadsbesluit tarieven lokale heffingen		818 V	818 V	818 V	818 V
Raadsbesluit aankoop hotel		188 N	0 N	0 N	0 N
Raadsbesluiten Huis vd Buurt-centrumplan Honselersdijk		2 V	29 N	28 N	27 N
Totaal effect genomen raadsbesluiten		632 V	789 V	790 V	791 V
Saldo medio maart 2023		632 V	789 V	2.992 V	14.804 N

1.2.2 Mutaties met effect op het resultaat

Deze Voortgangsrapportage bevat de volgende financiële mutaties met effect op het resultaat:

- A. Financieel technische mutaties vanuit het Financieel Meerjaren Perspectief (FMP);
- B. Exogeen onontkoombare ontwikkelingen;
- C. Financieel technische mutaties vanuit de stofkam-operatie die tot doel had om de lucht uit de begroting te halen.

Deze mutaties met effect op het resultaat zijn hieronder per onderdeel samengevat.

A: Financieel Meerjaren Perspectief (FMP)

Het FMP is een technische doorrekening van de begroting bestaand beleid. In hoofdlijnen zijn in dit FMP voor 2023-2026 de volgende zaken verwerkt / geactualiseerd:

Mutaties FMP 1e Voortgangsrapportage 2023

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Structurele effect ProRap 2022		966 V	1.087 V	1.087 V	1.087 V
Algemene uitkering (september- en decembercirculaire)		165 V	58 V	18 V	5.271 V
Algemene uitkering (aantallen in maatstaven)		1.777 V	994 V	696 V	398 V
Reserves		2 N	16 N	16 N	16 N
Totaal mutaties FMP		2.906 V	2.123 V	1.785 V	6.740 V

Toelichting

Structureel effect ProRap 2022

Het structurele effect vanuit de ProRap 2022 betreft voornamelijk een bijstelling in de huurinkomsten van diverse panden en een bijstelling van de inkomsten OZB vanwege vergroting van het areaal.

Algemene uitkering

Verwerking circulaire

De algemene uitkering wordt bijgesteld op basis van de september- en decembercirculaire 2022. Via een raadsinformatiebrief is de raad hierover reeds geïnformeerd.

Aanpassing maatstaven

Jaarlijks worden de aantallen woonruimten en inwoners geactualiseerd op basis van de peildatum 1 januari. Verder heeft het Rijk in de circulaire een stijging van het landelijk aantal bijstandsontvangers in de komende jaren verwerkt. Op basis van de werkelijke ontwikkeling van de bijstandsaantallen in Westland in het afgelopen jaar lijkt de stijging in de komende jaren hier lager uit te vallen dan eerder verwacht. Per saldo levert dit een voordeel op voor alle jaren.

Reserves

Jaarlijks wordt de door de gemeenteraad vastgestelde begroting onderworpen aan het financieel toezicht door de provincie in zijn rol als toezichthouder.

Als uitkomst van dit toezicht wordt jaarlijks door de provincie beoordeeld aan welk toezichtregime de gemeente wordt onderworpen. Dit toezichtregime kan uitmonden in preventief toezicht of repressief toezicht.

De provincie baseert het toezichtregime op basis van een onderzoek naar het structureel sluitend zijn van de jaarschijven van de (meerjaren)begroting. Onder structureel sluitend wordt verstaan dat structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten.

Het provinciaal toezicht richt zich in het onderzoek vooral op de inzet van reserves ter dekking van uitgaven binnen de begroting (waarbij de basis van het onderzoek is gelegd door de notitie

incidentele uitgaven en inkomsten van de commissie BBV). De provincie Zuid-Holland hanteert vanaf de begroting 2023 een zeer strikte toepassing voor de bepaling of er sprake is van incidentele kosten of dekking hiervan. In feite komt het op het volgende neer.

In onze begroting zijn verschillende budgetten gedekt door een aanwending van een reserve. Met inbegrip van die onttrekkingen aan de reserves is de begroting sluitend.

Echter, de provincie kijkt naar de aard van de budgetten die door een reserve worden afgedekt. Indien de aard van die budgetten als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering worden beschouwd (en dus structureel van aard zijn), wordt de reserveonttrekking niet als geldend dekkingsmiddel beoordeeld.

In onze begroting worden relatief veel budgetten afgedekt door inzet van een reserveonttrekking, maar die naar aard van de budgetten in feite tot de structurele bedrijfsvoering horen.

Op basis daarvan heeft de provincie ons in de begroting berekend voordelig saldo ten aanzien van de structureel sluitende jaarschijven gecorrigeerd.

De correcties van de provincie zijn nog niet verwerkt in onze bestedingsplannen van de reserves. De structurele dekking uit de reserves wordt bij deze Voortgangsrapportage uit de bestedingsplannen gehaald.

Dit leidt tot de enkele aanpassingen, die per saldo slechts een beperkt nadeel veroorzaken.

Eventuele mutaties voor 2023 voor dividenden en investeringen/kapitaallasten worden verwerkt in de 2^e Voortgangsrapportage.

B: Exogeen onontkoombaar

In de Voortgangsrapportage verwerken wij alleen exogeen onontkoombare mutaties maar geen nieuw beleid. Dit betreft mutaties die vanuit wettelijke verplichtingen, externe omstandigheden, open-einde regelingen et cetera, niet of in zeer beperkte mate op korte termijn beïnvloedbaar zijn.

Voor 2023 leiden de exogeen onontkoombare mutaties tot een nadeel van afgerond € 9.868.000. Door verdere stijging van de kosten voor de Jeugdzorg loopt dit nadeel in 2024 op naar € 13.199.000 waarvan € 13.099.000 structureel. Recent heeft het Rijk de verwachtingen om tot een Hervormingsagenda voor de Jeugdhulp wederom 2 jaar “vooruitgeschoven” in combinatie met voor 2 jaar beperkte financiële compensatie van de gemeentelijke uitgaven. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in de Kaderbrief ten behoeve van de Begroting 2024. Vooralsnog hebben wij de uitgaven in beeld gebracht zonder dat daar bijsturing op heeft plaatsgevonden.

In onderstaande tabel zijn de exogeen onontkoombare mutaties vanaf € 50.000 voor 2023 weergegeven inclusief de structurele doorwerking naar 2024 tot en met 2027.

Exogeen onontkoombare mutaties vanaf € 50.000

Pr.nr.	Opgave/product	Onderwerp	Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
1	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	Omgevingsvergunningen		75 N			
5	Inkomensvoorzieningen	Buig uitkering vanuit het rijk		1.238 N			
5	Inkomensvoorzieningen	BBZ regeling		158 N	158 N	158 N	158 N
5	Inkomensvoorzieningen	Minimabeleid		250 N	250 N	250 N	250 N
5	Jeugd(hulp)	Jeugd regionale begroting (volwassen GGZ en Zorglogistiek)		68 N			
5	Jeugd(hulp)	Tekort jeugdzorg		2.200 N	4.100 N	4.100 N	4.100 N
5	Jeugd(hulp)	Jeugdzorg regionaal servicebureau extra taken		75 N	75 N	75 N	75 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Collectief vervoer		86 N	147 N	147 N	147 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	H5		50 N	50 N	50 N	50 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	ORH		1.239 N	3.072 N	3.072 N	3.072 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Begeleiding		1.124 N	1.866 N	1.866 N	1.866 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Dagbesteding		50 N	160 N	160 N	160 N
5	Ontmoeting: Huizen van de Buurt en w elzijnsaccommodaties	Huizen van de buurt		175 V	175 V	175 V	175 V
5	Burgerzaken	Extra inkomsten burgerzaken		467 V			
5	Burgerzaken	Extra afdrachten burgerzaken		216 N			
5	Burgerzaken	Burgerzaken stijging RNI-aanvragen		119 N	238 N	238 N	238 N
5	Burgerzaken	Extra inkomsten burgerzaken RNI		132 V	132 V	132 V	132 V
5	Inburgering	Inburgering		185 V	185 V	185 V	185 V
6	Fysieke veiligheid	Dekking juridische kosten handhaving		125 N			
7	Onderwijs & onderwijs huisvesting	Accommodaties bew egingsonderwijs		100 N	100 N	100 N	100 N
7	Sportbeleid en accommodaties	Sportbeleid en accommodaties		626 N	626 N	626 N	626 N
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	Verkeersmaatregelen		100 N	100 N	100 N	100 N
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	Uitbreiding areaal straatreiniging		120 N	120 N	120 N	120 N
8	Groen en Recreatie	Vervanging speeltoestellen		100 N	100 N		
8	Groen en Recreatie	Regulier onderhoud openbaar groen		1.750 N	1.925 N	1.925 N	1.925 N
11	Overhead- personeel	Overhead Burgerzaken stijging RNI-aanvragen		42 N	83 N	83 N	83 N
11	(Online) communicatie en marketing	Algemene voorlichting - correctie		140 N	140 N	140 N	140 N
11	(Online) communicatie en marketing	Algemene voorlichting - gemeentepagina		95 N	95 N	95 N	95 N
11	Informatievoorziening & automatisering	Wettelijke uitwijk		65 N	65 N	65 N	65 N
11	Personeel & organisatie	Arbovoorziening		130 N	130 N	130 N	130 N
11	Digitale transformatie	Kibioo		350 N			
11	Subsidiebeleid, - verordening en -regelingen	Herziening subsidiestelsel		75 N			
11	Informatievoorziening DIV	Corsa upgrade		60 N			
	Afronding en mutaties < € 50.000			1 N	91 N	91 N	91 N
Totaal mutaties				9.868 N	13.199 N	13.099 N	13.099 N

Deze mutaties worden in hoofdstuk 2 per opgave/product toegelicht.

Exogeen onontkoombare mutaties die pas vanaf 2024 of verder ingaan zijn niet opgenomen in deze tabel maar verwerkt in de Kaderbrief.

C: Mutaties stofkam-operatie

Om het ravijn vanaf 2026 weg te werken en zo mogelijk ruimte te vinden voor nieuw beleid hebben we verschillende acties in gang gezet in de aanloop naar deze Voortgangsrapportage en Kaderbrief. Een daarvan is de zogenoemde stofkamoperatie: het zo veel mogelijk verwijderen van lucht uit de begroting. De uitputting van de budgetten 2021 en 2022 hebben wij afgezet tegen het budget dat vanaf 2023 structureel in de begroting is opgenomen. Daaruit bleek dat er ruimte zat in verschillende budgetten. Deze 'lucht' wordt in deze 1^e Voortgangsrapportage structureel afgeraamd. Het betreft hier financieel technische bijstellingen waarbij er geen sprake is van een beleidswijziging.

In de Kaderbrief zijn enkele stofkam-mutaties verwerkt die pas effect hebben vanaf 2024 of verder.

Mutaties stofkam-operatie

Pr.nr.	Opgave/product	Onderwerp	Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
1	Ruimtelijke ordening	overige diensten structuurplannen/-visie		65 V	65 V	65 V	65 V
1	Ruimtelijke ordening	overige diensten bestemmingsplannen		100 V	100 V	100 V	100 V
1	Ruimtelijke ordening	leges bestemmings(plan)w izigingen		50 V	50 V	50 V	50 V
1	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	overige diensten herstructurering glasbouw		10 V	10 V	10 V	10 V
1	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)	overige diensten handhaving/toezicht		10 V	10 V	10 V	10 V
4	Energietransitie	Overige diensten		350 V	350 V	350 V	350 V
4	toerisme	overige inkomsten herstructurering glasbouw		18 V	18 V	18 V	18 V
4	Bedrijven en omgevingscontactcentrum	overige diensten urgentiecommissie		10 V	10 V	10 V	10 V
5	Leerplicht en VSV	overige diensten		85 V	85 V	85 V	85 V
5	Schuldhelp	Er is op basis van de realisatie de afgelopen jaren ruimte bij de schuldhelpverlening van zelfstandigen.		50 V	50 V	50 V	50 V
5	Samenkracht	ingeleverd. Nooit gebruikt.		45 V	45 V	45 V	45 V
7	Sportbeleid en accommodaties	overige diensten Sportpark Maasdijk		20 V	20 V	20 V	20 V
7	Beleid	overige diensten Stimulering toerisme		30 V	30 V	30 V	30 V
7	Sportbeleid en accommodaties	Investeringsubsidies sportverenigingen/Let wel betreft budget dat net verhoogd is middels coalitie akkoord. Let op: Ook via Oud voor nieuw voorstel voor ombuiging gedaan		120 V	120 V	120 V	120 V
7	Onderw ijshuisvesting	gas en elektra		5 V	5 V	5 V	5 V
7	Onderw ijshuisvesting	onderhoud en aanschaf meubilair		16 V	16 V	16 V	16 V
7	Onderw ijshuisvesting	Huren		18 V	18 V	18 V	18 V
7	Onderw ijshuisvesting	verzekeringen		7 V	7 V	7 V	7 V
7	Onderw ijshuisvesting	overige diensten		18 V	18 V	18 V	18 V
7	Onderw ijshuisvesting	overige diensten		9 V	9 V	9 V	9 V
7	Onderw ijshuisvesting	overige diensten		12 V	12 V	12 V	12 V
7	Onderw ijshuisvesting	verzekeringen		7 V	7 V	7 V	7 V
7	Onderw ijshuisvesting	onderhoud gebouw		32 V	32 V	32 V	32 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	dagelijks onderhoud wegen		60 V	60 V	60 V	60 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	dagelijks onderhoud bebording		50 V	50 V	50 V	50 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	wegen, kabels leidingen en vergunningen dagelijks onderhoud		70 V	70 V	70 V	70 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	Incidenteel budget voor de bewaking van de Bieisieklette is ten onrechte structureel geïndexeerd.		19 V	19 V	19 V	19 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	studie, onderzoek, monitoring duikers		30 V	30 V	30 V	30 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	dagelijks onderhoud damwanden		30 V	30 V	30 V	30 V
8	Infrastructuur (bovengronds en ondergronds)	dagelijks onderhoud bruggen		90 V	90 V	90 V	90 V
8	Klimaatadaptatie	Overige diensten		140 V	140 V	140 V	140 V
8	Waterhuishouding	aframen op maaien en sloten/ Bedrag van 180 waarvan 70% BN is vanwege gesloten circuit rioolrecht		54 V	54 V	54 V	54 V
8	Groen en recreatie	aframen strandreiningen		80 V	80 V	80 V	80 V
9	Bestuur	Jaarlijkse storting voorziening wethouders kan omlaag door hogere rente		273 V	273 V	273 V	273 V
11	Geo Basisregistratie	overige diensten basisregistratie ondergrond		5 V	5 V	5 V	5 V
Totaal mutaties				1.987 V	1.987 V	1.987 V	1.987 V

1.2.3 Mutaties zonder effect op het resultaat

De volgende budgettaire neutrale mutaties zijn verwerkt in deze Voortgangsrapportage:

D: Indexeringen gedekt vanuit de stelpost prijsstijgingen

Verwerkte indexeringen (BN)

Pr.nr.	Opgave/product	Onderwerp	Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
5	Jeugd(hulp)	Jeugdhulp algemeen		25 N	25 N	25 N	25 N
5	Jeugd(hulp)	Jeugdhulp algemeen		5 N	5 N	5 N	5 N
5	Jeugd(hulp)	Eerstelijnsloket uitvoeringskosten		940 N	940 N	940 N	940 N
5	Gezondheidsbeleid	Jeugdgezondheidszorg (maatwerk)		107 N	107 N	107 N	107 N
5	Gezondheidsbeleid	Basisgezondheidszorg/GGD		48 N	48 N	48 N	48 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Collectief vervoer		115 N	115 N	115 N	115 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Huishoudelijke hulp (WMO)		1.132 N	1.334 N	1.334 N	1.334 N
5	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	Begeleiding (WMO)		636 N	636 N	636 N	636 N
5	Gezondheidsbeleid	Jeugdgezondheidszorg		236 N	236 N	236 N	236 N
5	Cultureel beleid subsidies, accommodaties en erfgoed	Bibliotheekwerk - algemeen		133 N	100 N	100 N	100 N
5	Cultureel beleid subsidies, accommodaties en erfgoed	Cultuurweb		133 N	100 N	100 N	100 N
6	Fysieke veiligheid	Brandbestrijding (bijdrage regionale brandweer)		389 N	389 N	389 N	389 N
6	Fysieke veiligheid	Strandveiligheid		24 N	24 N	24 N	24 N
6	Zorg en veiligheid	Buurtpreventie		10 N	10 N	10 N	10 N
7	Onderwijs	Overige voorzieningen - Leerlingenvervoer		10 N	10 N	10 N	10 N
7	Onderwijs	Overige voorzieningen - Leerlingenvervoer		216 N	216 N	216 N	216 N
8	Milieubeleid en -beheer	Omgevingsdienst Haaglanden		0 N	226 N	226 N	226 N
8	Milieubeleid en -beheer	Omgevingsdienst Haaglanden		0 N	131 N	131 N	131 N
8	Milieubeleid en -beheer	Omgevingsdienst Haaglanden		0 N	31 N	31 N	31 N
8	Milieubeleid en -beheer	Omgevingsdienst Haaglanden		0 N	72 V	72 V	72 V
8	Milieubeleid en -beheer	Omgevingsdienst Haaglanden		0 N	13 V	13 V	13 V
11	Overhead - ICT	ICT		450 N	450 N	450 N	450 N
11	Overhead - Facilitair	Facilitaire zaken		36 N	36 N	36 N	36 N
11	Overhead - huisvesting	Huisvesting		132 N	132 N	132 N	132 N
10	Algemene dekkingsmiddelen	Dekking uit stelpost		4.775 V	5.214 V	5.214 V	5.214 V

Deze budgettaire neutrale mutaties die gedekt worden vanuit de stelpost prijsinflatie worden verder niet toegelicht.

E: Mutaties gedekt vanuit reserves

De mutaties die gedekt worden door een reserve worden in hoofdstuk 2 per opgave/product toegelicht.

F: Mutaties waarbij budget van het ene naar het andere programma/opgave/product wordt verplaatst

Het betreft hier budgetverschuivingen. Deze worden niet toegelicht maar zijn wel verwerkt in de begrotingswijziging en de programmatabellen (kolom budgettaire neutraal).

1.2.4 Resultaat 1e Voortgangsrapportage en verwacht rekeningresultaat 2023

In onderstaande tabel is het resultaat van de 1e Voortgangsrapportage 2023 weergegeven inclusief structurele doorwerking naar 2024 tot en met 2027 en het gewijzigde verwachte rekeningresultaat.

Resultaat	Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Saldo medio maart 2023		632 V	789 V	2.992 V	14.804 N
Mutaties FMP		2.906 V	2.123 V	1.785 V	6.740 V
Exogeen onontkoombaar 1 ^e Voortgangsrapportage		9.868 N	13.199 N	13.099 N	13.099 N
Stofkam-operatie		1.987 V	1.987 V	1.987 V	1.987 V
Resultaat 1e Voortgangsrapportage		4.975 N	9.089 N	9.327 N	4.372 N
Gewijzigd (nadelig) saldo/verwacht rekeningresultaat		4.343 N	8.300 N	6.335 N	19.176 N

Het verwachte rekeningresultaat voor 2023 bedraagt € 4,343 mln. nadelig.

Het wordt uit deze cijfers duidelijk dat er zonder ombuigingen geen sluitende begroting 2024 aan u kan worden aangeboden. Voorstellen voor nieuw beleid, waar ombuigingen ook onder vallen, horen echter niet thuis in een tussentijdse voortgangsrapportage. Tegelijk met deze voortgangsrapportage wordt in de raad de Kaderbrief behandeld waarin oplossingsrichtingen worden gegeven voor de nadelige saldi voor 2024 en verder. Deze worden uitgewerkt in de begroting 2024.

Deze 1^e Voortgangsrapportage heeft een peildatum van 1 maart. Dit is vrij vroeg in het jaar. Op basis van ervaring uit voorgaande jaren verwachten wij dat het nadelig saldo voor 2023 in de 2^e Voortgangsrapportage 2023 zal afnemen.

2. 1e Voortgangsrapportage 2023 per opgave/product

1. Ruimtelijke ordening

Opgaven

Invoering Omgevingswet:			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een samenhangende aanpak	• Het programma inrichten voor de opgave van de overgangperiode; • Goed omgaan met ontwikkelingen die te maken hebben met de datum dat de wet ingaat.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Nieuwe instrumenten ontwikkelen	• Een start maken met het ontwikkelen van het definitieve omgevingsplan waarbij we invulling geven aan de faciliterende rol van de overheid; • Ontwikkelen monitoring ruimtelijk domein; • Verbeteren en evalueren van de omgevingsvisie; • Onderzoeken of omgevingsprogramma's ons gaan helpen en eventueel verder ontwikkelen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Anders werken ontwikkelen	• Ontwikkelen van werken volgens de bedoeling (werkprocessen en dienstverlening) samen met degene voor wie we het doen; • Ervaring opdoen met participatie en ervan leren; • Verbeteren van onze (online)dienstverlening samen met de gebruikers Monitoren van blijvende financiële gevolgen.		Voor de ambitie van meer online dienstverlening is meer voortgang nodig t.a.v. diverse digitale projecten. Burgers en ondernemers moeten nog voor veel zaken contact opnemen met KCC of BOCC om inzage te krijgen in "openbare" informatie. Hiervoor is een 3 fase plan ontwikkeld wat invulling geeft aan verbeterde online dienstverlening

ICT en digitaal systeem	• Bruikbare regels ontwikkelen; • Volgen van ontwikkelingen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en daarop meebewegen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
-------------------------	---	---	---

Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger

Er zijn geen financiële mutaties met effect op het saldo.

Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal

Omgevingwet

1. Inhuur tijdelijk personeel € 200.000

Per 1 januari 2024 wordt de Omgevingswet daadwerkelijk ingevoerd. Hierdoor is in 2023 veel extra arbeidsinzet noodzakelijk om samen met betrokken medewerkers andere werkprocessen en een nieuw IT-systeem te testen en medewerkers hiervoor op te leiden. Daarnaast is de verwachting dat er door marktpartijen eind 2023 veel extra aanvragen worden gedaan onder de Wabo wetgeving om in 2024 niet direct de effecten van de omgevingswet en WKB te ervaren. De te verrichten extra initiële werkzaamheden ten behoeve van de implementatie van de Omgevingswet vergen een extra budget van € 200.000 wat wordt verstrekt vanuit het programma Implementatie omgevingswet

2 Dekking incidentele kosten inspraak en participatie € 59.000

Door de invoering van de Omgevingswet wordt participatie extra belangrijk. Om die reden wordt er vanuit het programma een bijdrage gegeven aan het programma participatie van de gemeente Westland van € 59.000

3 Inhuur personeel bij BOCC € 300.000

Door de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is in 2023 veel extra arbeidsinzet noodzakelijk. Daarnaast is het ITW (initiatieventafel Westland) al operationeel maar niet goed geborgd in de reguliere organisatie essentiële functies worden nu nog op tijdelijke basis ingevuld met externe medewerkers. Op basis van een overzicht met te verrichten extra activiteiten in 2023 ten behoeve van implementatie Omgevingswet en de borging van de ITW wordt een budget overheveling van 300.000 euro voorgesteld vanuit het programma Implementatie omgevingswet naar BOCC.

Ruimtelijke ordening			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
• Op 1 januari 2023 voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit de Omgevingswet. • Een inrichting van de ruimte en ondergrond in het bedrijvige Westland die in evenwicht is.	• We zorgen dat we kunnen werken met de Omgevingswet; • We ontwikkelen in onderling verband de opgave invoering Omgevingswet instrumenten uit de Omgevingswet,		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats waarbij de invoeringsdatum is vastgesteld op 1/1/'24.

• Afstemming en overeenstemming over de ruimtelijke ordening in Westland in de regio.	zoals het Omgevingsplan en het Omgevingsprogramma; • We doen ervaring op met deze hulpmiddelen; • Ondersteunen van initiatiefnemers met ondersteunend grondbeleid, wanneer dit past binnen ons ruimtelijk beleid; • Vaststellen van een Omgevingsplan voor gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan een verdeling die in evenwicht is met de ruimte in Westland; • Sturen op basis van voorwaarden die we meegeven in omgevingsvergunningen; • Bijdragen aan projecten die voortkomen uit de (centrum)visies die in de afgelopen periode zijn vastgesteld, bijvoorbeeld Wateringen, Poeldijk, Monster en Honselersdijk. 'Waar nodig met inzet van actief grondbeleid. Denk hierbij ook aan de Flora-ontwikkeling; • Afstemming met en in de regio.		
---	---	--	--

Producten

Grondzaken			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Grondzaken is een hulpmiddel om de doelen genoemd in de andere programma's te behalen. Het ondersteunt daarmee de andere programma's en is vooral gericht op wet- en regelgeving (de middelen en kaders) en de (financiële) verslaglegging.	• Opstellen rapportage Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (MPG); • Opstellen Tussentijdse rapportage Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling (TMPG); • Updaten van de nota Grondbeleid 2013; • Opstellen jaarlijks nota Grondprijzen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Vergunning, toezicht en handhaving bouwen & monumenten			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Uitvoeren wettelijke taak	- Kwaliteitsbeoordeling van vergunningsaanvragen; - Delen van de resultaten proef Wet Kwaliteitsborging en deze omzetten in uitvoering van het beleid.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Openheid verlenen vergunningen	Het verbeteren van het digitaal maken van het vergunningsproces.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
De organisatie is gereed voor invoering Omgevingswet	Inzetten op communicatie naar binnen en naar buiten met bijzondere aandacht voor informatie en communicatietechnologie (ICT), opleidingen en trainingen, etc. Dit is een zwaar onderdeel vanwege de invloed van de nieuwe Omgevingswet. Er is mogelijk extra budget nodig om de organisatie in zijn geheel klaar te maken voor de invoering.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Passend toezicht	In de gaten houden van verzoeken om te handhaven, dit door de gewijzigde achtergrond (burenruzies, ruzies tussen verschillende personen). Deze verzoeken opnieuw bekijken zodat de inzet zo goed mogelijk wordt georganiseerd. Door goed toezicht wordt de samenwerking met openbare orde & veiligheid versterkt.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Omgevingsvergunning : inhuur personeel voor afvangen piek (€ 75.000 incidenteel nadeel voor 2023)</u> Er is incidenteel € 75.000 extra nodig voor de inhuur die noodzakelijk is om de piek aan werkzaamheden op te vangen.			

Wat mag het kosten? (mutaties 1° Voortgangsrapportage)

Programma 1 Opgave/product	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	FMP	Neutrale mutaties	Reserve mutaties	Overige mutaties	Nieuwe raming 2023	Mutatie raming 2024	Mutatie raming 2025	Mutatie raming 2026
Invoering omgevingswet	1.133	1.533		-559		3	977	0	0	0
Ruimtelijke ordening	2.926	3.076				-130	2.946	-165	-165	-165
Vergunning, toezicht en handhaving bouwen & monumenten	3.788	3.788	50	200		116	4.154	30	30	30
Totaal lasten programma 1	7.847	8.397	50	-359		-11	8.037	-135	-135	-135
Invoering omgevingswet	0	0					0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	-135	-135				-50	-185	-50	-50	-50
Vergunning, toezicht en handhaving bouwen & monumenten	-4.869	-4.869		-15			-4.884	-15	-15	-15
Totaal baten programma 1	-5.004	-5.004		-15		-50	-5.069	-65	-65	-65
Saldo van baten en lasten	2.843	3.393	50	-374		-61	3.008	-200	-200	-200
Stortingen reserves	0	0					0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-1.097	-1.647					-1.647	0	0	0
Totaal reservemutaties programma 1	-1.097	-1.647					-1.647	0	0	0
Saldo programma 1	1.746	1.746	50	-374	0	-61	1.361	-200	-200	-200

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

2. Volkshuisvesting

Opgave

Volkshuisvesting, inclusief huisvesting statushouders			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Aandacht voor de groep middeninkomens en starters (betaalbaar houden van woningen).	• Aanpassen woonvisie (2023, op basis van een nieuw en in 2022 uitgevoerd onderzoek naar de woonvraag in Westland); • Onderzocht wordt op welke wijze het meest effectief vorm gegeven kan worden aan het Wooninvesteringsfonds in 2023. Vanaf 2023 voeren we de doelgroepenverordening in; • Verbeteren dienstverlening voor woningzoekenden (onder andere spoedzoekers) bijvoorbeeld over het gebruik van de wooncoach, of de toewijzing van de koopwoningen; • Bouwen starterswoningen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Wachtlijsten voor een sociale huurwoning verminderen om aan de lokale vraag te voldoen	• Wettelijke prestatieafspraken met corporaties (jaarlijks); • Regionale woningmarktafspraken maken samen met de gemeentes in Haaglanden; • Aanpassen huisvestingsverordening naar aanleiding van de regionale bespreking;		Het tekenen van de Regionale Realisatie agenda stond gepland Q1 2023. Wij hebben de RRA op 14 maart jl. niet getekend, omdat ons college voor het tekenen advies wil inwinnen van de raad. Ons college heeft op 23 mei besloten de RRA te tekenen.
Tijdelijke (flex)woningen om snel in te springen op (dringende) woonvraagstukken	• Realiseren (flex)woningen Molenweg (Monster) op gemeentegrond; • Verkennen volgende haalbare projectlocaties voor flexwoningen; • Ruimtelijk juridisch instrumentarium inzetten om vergunningverlening voor flexwonen te versnellen (Verklaring van		Het besluit om het niet voortzetten van de locatie "Molenweg" vertraagt realisatie van de ambitie "eerste woningen opgeleverd in Q1" Inmiddels zijn nieuwe locaties in onderzoek en ontwikkeling.

	geen bedenkingen) om tijdswinst in de realisatie van projecten te bereiken.		
Voldoen aan de vraag wonen en zorg	• Een locatie vinden voor een Wonen + zorg-complex naar model Berkenflat; • Beleidsregels vaststellen voor nieuwbouw. Met de vaststelling van deze beleidsregels wordt duidelijk aan welke randvoorwaarden complexen voor wonen en zorg moeten voldoen; • Bedenken innovatieve woonvormen in de zes grootste kernen (Rozenhof Naaldwijk, in Wateringen Noord, in Waelpolder. Voor Monster, Poeldijk en De Lier moeten nog locaties worden gevonden.); • Starten realisatie van twee Wonen + zorg projecten (Naaldhorst, Rozenhof); • Verkenning voor wonen en zorg in Naaldwijk-Hoogeland afronden; • Jaarlijks 30/50 mensen een plek geven in sociale huur- en flexwoningen vanuit de maatschappelijke instellingen.		Er zijn voor de uitvoering van het Visiedocument Goed Wonen in een Goede Woning in Westland (Wonen/welzijn/zorg) geen structurele middelen beschikbaar. Daardoor kan het zijn dat niet alle activiteiten uitgevoerd kunnen worden.

Toelichting financiële mutaties budgettaire neutraal reserve

Volkshuisvesting € 70.339 (reserve Volkshuisvesting)

Dit budget is bedoeld voor een bijdrage aan de ontwikkeling van sociale en betaalbare woningbouw, en een bijdrage voor het omvormen van middelduur naar betaalbare woningbouw. In 2022 is een bedrag van € 70.339 niet besteed, doordat er geen projecten gevonden zijn die aanspraak kunnen maken op dit budget (passend binnen de doelen van de reserve). Bij de slotwijziging 2022 is al besloten om € 600.000 van 2022 door te schuiven naar 2023; ook het restant vanuit 2022 schuiven we door naar 2023.

In 2023 is de verwachting dat het totale budget van € 670.339, waarmee sociale huur gestimuleerd kan worden, besteed wordt. Hiervoor zijn projecten in beeld, maar een concreet bestedingsplan volgt. Daarnaast voorzien we dat het budget nodig is voor bekostiging van de Westlandse Flexroute.

Innovatieve woonvormen € 66.029 (reserve Sociaal domein)

In 2022 is een bedrag van € 66.029 niet uitgegeven. Onze verwachting is dat in 2023 het budget volledig besteed zal worden ten behoeve van ondersteuning van woongroepen voor medioren.

Pauzewoningen € 15.151 (reserve Volkshuisvesting) waarvan € 7.500 voor 2023

Van het resterende budget verwachten we ongeveer de helft (€ 7.500) in 2023 te besteden. Het restant bedrag van € 7.651 ramen we voor 2024. De middelen worden ingezet voor de inrichting van een (gestoffeerde) pauzewoning, welke bedoeld is als tijdelijke opvang voor een paar maanden voor inwoners die snel gehuisvest moeten worden. Of voor huurderwing bij corporaties als er een woning (tijdelijk) leeg is in afwachting van inhuizing.

Reserve startersleningen storting en onttrekking in 2023;

Aan de reserve startersleningen is voor 2023 en verder een onttrekking geraamd van € 100.000 voor de jaarlijkse beheerkosten aan SVn. Het is gebleken dat de kosten lager zijn. Daarom wordt de onttrekking jaarlijks verlaagd met € 35.000 naar € 65.000. Daarnaast worden de reserve-opbrengsten van de startersleningen jaarlijks gestort in de reserve. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een storting van jaarlijks € 325.000. Het is gebleken dat de renteopbrengsten zo'n € 275.000 bedragen. De stortingen in de reserve worden daarom met € 50.000 verlaagd.

Reserve startersleningen

Jaarlijks worden de via de exploitatie ontvangen rente en aflossing van verstrekte leningen in de reserve gestort en anderzijds de beheerskosten in de exploitatie door aanwending van de reserve gedekt. Daarnaast is enkele jaren geleden besloten om jaarlijks € 100.000 te onttrekken ter algemene dekking binnen de begroting. Het mag duidelijk zijn dat de provincie de stortingen en onttrekkingen niet als incidenteel aanmerken.

De reserve is overigens in 2007 in feite als risicoreserve gevormd ten aanzien van de verstrekte leningen. Intussen is het vormen van een aparte risicoreserve achterhaald; jaarlijks wordt nu het benodigde weerstandsvermogen berekend op basis van het risicoregister. Het weerstandsvermogen is onderdeel van de algemene reserve.

Voorgesteld wordt om de reserve eind 2023 op te heffen en het saldo te storten in de algemene reserve. Het risico ten aanzien van de verstrekte leningen wordt verwerkt in het risicoregister.

Prikkelarme woning € 35.000 (reserve Volkshuisvesting)

De oplevering en de verbouwing van de prikkelarme woning, om nieuwe bewoning mogelijk te maken, vindt in het voorjaar van 2023 plaats.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 2 Opgave/product	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	FMP	Neutrale mutaties	Reserve mutaties	Overige mutaties	Nieuwe raming 2023	Mutatie raming 2024	Mutatie raming 2025	Mutatie raming 2026
Volkshuisvesting, inclusief huisvesting statushouders (beleid)	936	1.536	385	197	2.604	179	4.901	589	301	301
Totaal lasten programma 2	936	1.536	385	197	2.604	179	4.901	589	301	301
Volkshuisvesting, inclusief huisvesting statushouders (beleid)	0	0	-420	-276			-696	-556	-276	-276
Totaal baten programma 2	0	0	-420	-276			-696	-556	-276	-276
Saldo van baten en lasten	936	1.536	-35	-79	2.604	179	4.205	33	25	25
Stortingen reserves	0		275				275	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-100	-700	35		-2.604		-3.269	92	100	100
Totaal reservemutaties programma 2	-100	-700	310		-2.604		-2.994	92	100	100
Saldo programma 2	836	836	275	-79	0	179	1.211	125	125	125

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

3. Gebiedsontwikkeling

Opgaven

Gebiedsontwikkeling			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Bouw van gemiddeld ongeveer 800 woningen per jaar, waarvan 500 woningen voor Westlandse starters de komende 4 jaar.	Er zijn al veel projecten in de diverse kernen van gemeente Westland in ontwikkeling. Dit zijn zowel faciliterende als actieve projecten. De projecten bevinden zich in verschillende fases van de ontwikkeling. Projecten die nog helemaal aan het begin van de ontwikkeling staan, maar uiteindelijk wel zorgen voor een toevoeging van nieuwe woningen zijn: • Visie Verdizone in Naaldwijk; • Ontwikkelperspectief Floragebied; • Ontwikkeling 2e Berkenflat in 's-Gravenzande. Daarvoor is herhuisvesting van de Westlandse Omroep Stichting (WOS) en kinderdagverblijf Okidoki nodig. We verwachten dat er in 2023 nog vier actieve projecten met een lopende grondexploitatie in ontwikkeling zijn waarin nog te bouwen woningen zijn opgenomen (excl. de grondbanken). Dit zijn: • Grondexploitatie locatie oud gemeentekantoor Monster. Bouw 39 huurappartementen. Verwachte start bouw in 2023; • Grondexploitatie herontwikkeling locatie De Schakel in Maasdijk. Bouw 20 appartementen, 6 eengezinswoningen, allen huur. Oplevering woningen in 2023; • Grondexploitatie Hoogeland, bouw van twee wooneilanden met woningen op de begane grond en 3 kleinere appartementengebouwen;		Op de locatie "Molenweg" zullen geen flexwoningen worden gerealiseerd. In het vastgestelde MPG 2023 is al gemeld dat de ontwikkeling van Hoogeland is vertraagd. Verwacht wordt dat medio 2026 het gehele programma is gerealiseerd.

	• Grondexploitatie voor het Centrumplan Honselersdijk loopt in 2023 en de jaren daarna nog door, maar in dit plan zijn geen woningen opgenomen. Het bestaat uit verschillende projecten met een maatschappelijk doel, zoals de ontwikkeling van een school en een Huis van de Buurt. Daarnaast zijn er actieve projecten die op een andere manier dan een grondexploitatie zijn opgepakt zoals: • Herontwikkeling gemeentekantoor 's-Gravenzande. Bouw van 44 appartementen waarvan 15 huurappartementen en 29 koopappartementen. Met daarbij ruimte op de locatie voor horeca- en detailhandel. De overdracht van het pand aan de ontwikkelaar vindt plaats in 2022. Daarna start (deels) sloop; • Flexwonen Molenweg in Monster. Bouw van 80 woonunits. Het grootste deel van de projecten zijn faciliterend. Voorbeelden van dit type projecten met effect in de komende jaren zijn: • Ontwikkeling Liermolen, De Lier. Ongeveer 800 woningen huur en koop, waarvan er in 2023 ongeveer 65 gereed zijn; • Prinsenland, Honselersdijk. Ongeveer 27 koopwoningen die in 2023 gereed zijn; • Ontwikkeling Wateringen Noord, Wateringen. Ongeveer 800 woningen zowel huur als koop; • Uitbreiding Driesprong, Kwintsheul. Ongeveer 160 tot 200 woningen. Zowel huur als koop; • Uitbreiding Heenweg. Ongeveer 76 woningen. Zowel huur als koop;		
--	---	--	--

	• Woonzorgcentrum Rozenhof, Naaldwijk. Ongeveer 64 zorgwoningen en 40 appartementen.		
In totaal nog circa 34,5 hectare netto uitgeefbare bedrijfskavels realiseren.	Er lopen een aantal projecten om meer vierkante meters bedrijventerrein erbij te krijgen. Dit zijn: • Uitbreiding ABC veilingterrein in Poeldijk. In totaal 12 hectare extra grond. Mogelijk 1e partiele ontwikkeling van ca 6 ha netto; • Vernieuwen en uitbreiden Bovendijk in Kwintsheul. Een uitbreiding van ongeveer vier hectare.		Door vertraging in de verwerving van grondposities door Agri Business Centre Westland (ABC Westland) in het plangebied (12 hectare) is de planning met ca. een jaar vertraagd. Inmiddels zijn alle gronden verworven.

Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve

Reserve faciliterende projecten

De ramingen van de faciliterende projecten zijn bij de jaarrekening 2022 herzien. Het verwachte saldo van de faciliterende ontwikkelingen wordt verrekend met de reserve faciliterende projecten. In 2023 wordt naar verwachting € 124.000 onttrokken aan de reserve in plaats van € 1.198.000, hebt bedrag dat was opgenomen in de begroting 2023.

Reserve Bovenwijks

De ramingen van de verwachte bijdragen voor het fonds Bovenwijks zijn geactualiseerd. Ontvangen bedragen worden toegevoegd aan de reserve bovenwijks. In 2023 wordt naar verwachting € 934.000 toegevoegd in plaats van € 225.000 hetgeen was opgenomen in de begroting 2023. De wijziging is vooral het gevolg van een aanpassing in het verwachte moment van ontvangst van de bijdrage.

Reserve Centrumplannen

De besteding ten laste van de reserve Centrumplannen is geraamd op € 460.000 in 2023. Deze was nog niet opgenomen in de begroting. De uitgaven hebben betrekking op de verplaatsing van het beeld Gravin Machteld (€ 60.000), Vergroening centra fase 1 (€ 360.000) en voorbereiding Oranjeplein Maasdijk (€ 40.000).

Op 22 maart 2023 heeft de raad besloten ter dekking van de hogere opstalkosten en een deel van de kosten voor aanleg van de openbare ruimte voor het centrumplan Honselersdijk een totaalbedrag van € 1.963.000 te onttrekken aan de reserve Centrumplannen.

Deelnemingen ONW en OBWZ			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Doel OBWZ: gemiddeld tot 2030 circa 200 woningen per jaar, groen/blauwe verbindingzones en een school.	- Tot nu toe zijn er circa 1.000 woningen opgeleverd. Inmiddels is met OBWZ een intentieovereenkomst vastgesteld waarin is opgenomen dat 150 betaalbare (sociaal en bereikbaar) woningen binnen de projecten van OBWZ een plek krijgen. De woningen komen in het woonplan De Kreken 2.9 – De HAK en Madewater; - Daarnaast komt er een school in Madewater; - Ook worden ecologische verbindingen aangelegd.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Doel ONW: gemiddeld t/m 2026 circa 150 woningen per jaar, een school, woon/zorg en een ecologische zone door het woongebied realiseren.	- Tot nu toe zijn circa 1.400 woningen opgeleverd. Inmiddels heeft de gemeente (ten behoeve van ONW) de beschikking voor de BZK Woningbouwimpuls 2020 ontvangen. Dit betekent concreet dat in Waelpolder circa 360 betaalbare woningen worden gebouwd; - Daarnaast is nog een extra subsidie aangevraagd om 30 sociale koopwoningen om te zetten naar sociale huurwoningen. Ook hiervoor is de beschikking ontvangen; - Daarnaast wordt er een ecologische verbinding aangelegd van Arendsduin tot de Staalduin; - Met de realisatie van Waelpolder wordt ook het laatste deel van de ecologische zone in ONW aangelegd.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)										
Programma 3 Opgave/product	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	FMP	Neutrale mutaties	Reserve mutaties	Overige mutaties	Nieuwe raming 2023	Mutatie raming 2024	Mutatie raming 2025	Mutatie raming 2026
Gebiedsontwikkeling	59.026	50.726	35.000		335	26	86.087	-698	-1.135	-1.112
Deelnemingen ONW en OBWZ	0	0					0	0	0	0
Totaal lasten programma 3	59.026	50.726	35.000		335	26	86.087	-698	-1.135	-1.112
Gebiedsontwikkeling	-56.070	-47.063	-35.000		-1.658		-83.721	-590	745	-599
Deelnemingen ONW en OBWZ	-1	-1					-1	0	0	0
Totaal baten programma 3	-56.071	-47.064	-35.000		-1.658		-83.722	-590	745	-599
Saldo van baten en lasten	2.955	3.662	0		-1.323	26	2.365	-1.288	-390	-1.711
Stortingen reserves	706	225			709		934	44	-669	701
Onttrekkingen reserves	-2.322	-2.548			614	-14	-1.948	1.244	1.059	1.010
Totaal reservemutaties programma 3	-1.616	-2.323			1.323	-14	-1.014	1.288	390	1.711
Saldo programma 3	1.339	1.339	0	0	0	12	1.351	0	0	0

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

4. Mobiliteit en economie

Opgaven

Mobiliteit			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Westland is in 2040 een verkeersveilige gemeente, zowel objectief (het aantal geregistreerde ongevallen) als subjectief (de beleving van bewoners en bezoekers).	• Vrachtwagens willen we zo min mogelijk in de dorpscentra; • We verlagen de snelheid in de bebouwde kom waar mogelijk naar 30 km/u; • Dorpscentra richten we zoveel mogelijk in met auto-te-gast; • Verkeersveiligheid wordt topprioriteit op scholen. Daar horen natuurlijk ook veilige verkeerswegen en -kruisingen bij op schoolroutes; • We zetten in op meer flitspalen. In ons uitvoerend werk geven we voorrang aan de belangrijkste plekken waar de meeste ongelukken gebeuren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
We willen een gemeente zijn met veel ruimte voor voetgangers en fietsers. Dat is met de drukte op de weg niet vanzelfsprekend. Voor hen, maar ook voor het recreatieve verkeer hebben we een bereikbaar Westland nodig.	• We steunen reizen op de fiets met fietspaden tussen belangrijke gebieden, werken aan recreatieve routes i.s.m. de MRDH en stellen een voetpadenplan op; • We evalueren de Biesieklette in Naaldwijk; • Langs de Lee leggen we een fietspad aan om weggebruikers van elkaar te scheiden; • Er komt een veilige fietsroute vanuit de nieuwe woonwijken 'de Ranken', 'Gouw', en 'Uithofpark' naar het centrum van Kwintsheul; • We zitten in op recreatief fietsen in onze promotionele activiteiten voor toerisme en recreatie. • Er komen veilige en goede fietspaden, zoals Metropolitane Fietspaden in de regio en natuurlijk onze eigen kernen;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	• Er komt een fietsverbinding langs de Plas van Alle Winden.		
Een hoogwaardig en sterk OV-systeem waarbij we nieuwe vervoersmiddelen aantrekken, zoals Lightrail en een cargoloop. Het is van belang dat iedere inwoner kan deelnemen aan het OV.	• We verkennen Hoogwaardige OV-verbindingen, waaronder Lightrail; • We optimaliseren bestaande OV-lijnen in comfort, frequentie en beschikbaarheid; • We zorgen met doelgroepenvervoer en de beschikbaarheid van de Regiotaxi voor voldoende vervoersmogelijkheden op maat.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Autorijden moet veilig zijn. Het vraagt om verstandig rijgedrag en tegelijkertijd om een soepele doorstroom. Zo min mogelijk verkeersslachtoffers betekent ook zo min mogelijk 'daders' in het verkeer. Zij rijden vaak in auto's of vrachtwagens. Westland blijft hoe dan ook goed bereikbaar met de auto, met aandacht voor de elektrische voertuigen.	• We verbeteren het OV om het voor de nieuwe generatie reizigers vanzelfsprekend te laten zijn met het OV te reizen; • We zetten in op verstandig rijgedrag en zorgen voor vlot doorrijden en kwalitatief goede lokale en N-wegen; • Asociaal gedrag in het verkeer pakken we aan waar mogelijk.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Vrachtvervoer over de wegen in Westland is veilig en schoon, maar ook snel om onze economische concurrentiepositie te behouden.	• We sluiten een agrologistieke deal en gaan met werkgevers aan de slag om de luchtkwaliteit te verbeteren; • We zorgen ervoor dat ons vrachtvervoer goed doorrijdt; • Ook onderzoeken we handig vervoer in regionaal verband.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
We houden voldoende parkeergelegenheid voor fiets en auto, maar ook voor agrologistiek verkeer (bijvoorbeeld vrachtwagens).	• We maken ruimte voor 12 camperplaatsen bij Molenslag, werken de parkeernormen bij en stellen parkeerbeleid op; • We investeren bovendien in fietsparkeren, zoals aan het Van Tijnplein.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve In 2023 vervolgen we de uitvoering van de Mobiliteitsvisie die eind dit jaar overigens geactualiseerd wordt. Dit jaar liggen de accenten op Flora, de Verdiepende HOV-verkenning en de Gebiedsuitwerking Greenport 3.0; een programma waar u reeds via andere brieven over geïnformeerd bent. Door het vaststellen van het eerste basispakket zetten we nu allerhande maatregelen in gang met betrekking tot fiets en OV. Daarnaast dichten we dit jaar een aantal hiaten waar het gaat om beleidsstukken die bepalend zijn voor de gemeentelijke koers. Denk hierbij aan een OV-			

agenda, parkeer-, fiets- en voetgangersbeleid. Alle stukken voorzien we van actieplannen. Voorgaande werkzaamheden worden gefinancierd uit de Reserve Regionale verkeersprojecten (middels onttrekkingen). De omvang van deze budgettaire neutrale financiering bedraagt in 2023 € 894.500.

Economische ontwikkeling			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een toekomstbestendig glastuinbouwcluster.	• We werken de Glastuinbouwvisie uit langs de drie pijlers. Daarbij beginnen we met de fysieke pijler. We stellen gebiedsvisies op waarmee we voor initiatieven uit adviseren; • We ontwikkelen aan de hand van de gebiedsvisies een aantal polderplannen die goed aangeven wat er allemaal mogelijk is; • We vormen een strategie op het ontwikkelingsbedrijf HOT; • De Westland Agenda III ronden we af en starten de Westland Agenda IV; • We helpen de poldercoöperaties (in wording) met advies; • We voeren de plattelandswoningen in; • We passen onze handhavingsstrategie aan; • We beschrijven duidelijke duurzaamheidsambities met de sector; • We investeren in de relaties met tuinbouwkwekers en telers.		De brede gemeentelijke ruimtelijke opgave vraagt veel aandacht. Vanuit de opgave Economische Ontwikkeling wordt ingezet op de rol van glastuinbouw en bedrijventerreinen in die opgave. Om die reden ondersteunen we vooral bestaande initiatieven van onderop, zoals de Broekpolder en Oranjepolder, maar initiëren we zelf geen poldervisies. De Ruimtelijke Puzzel biedt het haakje om ook op polderniveau beslissingen te nemen over perspectief voor ons areaal.
Koploper zijn en blijven binnen de Kenniseconomie en internationale Greenport.	• We werken aan Bloemblad 2, waarbij we investeren in een campusprogramma dat duurzaam blijft. Ook houden we ruimte voor bedrijven, zoals startups en impact-ondernemers; • We ontvangen delegaties uit binnen- en buitenland en geven de samenwerking vorm met partners die ons hierbij helpen of juist andersom. Bijzondere aandacht hebben we hier voor ambassadenetwerken;		Bij het vervolg op het Masterplan Flora zorgen we voor een goede inbedding van Greenportonderwijs en Clustervorming in onze opgave Economische Ontwikkeling. We verbreden de scope van sec programmering naar thema's als campusvisie, programma

	• We verstevigen onze inzet in de Greenport West-Holland. Hiervoor zetten we projecten op over Gezondheid en Geluk, Innovatiepact, Human Capital, internationalisering, Energie en Plastics; • We geven duidelijk aan wat voor onderwijs we op de Campus willen en komen met een nieuwe kennisagenda Greenportonderwijs; • De bijdrage aan de Learning Community, Leiden-Delft-Erasmus-coalitie, maar ook aan het World Horti Center, de Universiteit Wageningen en Tomatoworld zetten we door.		van eisen en governance van de campus.
Een bloeiend Vestigingsklimaat en Regionale Economie.	• We breiden ons netwerk onder de top-100 bedrijven uit en volgen elk signaal snel en passend op; • We brengen de meerwaarde van de glastuinbouwsector in kaart in euro's, impact en bijdrage aan de sustainable development goals; • We investeren in de MRDH en IQ. Dit doen we door scherp aan te geven wat we van elkaar verwachten. We kiezen focusdoelen en vergroten de verdien capaciteit van ondernemers; • Met beter en meer beeld- en geluidmateriaal verbeteren we onze zakelijke positioneringsstrategie;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een bloeiende arbeidsmarkt en Impact Economie.	• Er komt een actieprogramma mismatch onderwijs-arbeidsmarkt; • We hebben aandacht voor de economische kanten van arbeidsmigratie naast de huisvestingsvragen. Samen met Rijk en regio werken we aan voldoende en passend talent bij ondernemers die voldoet aan hun vraag; • We bouwen een community van startups; • We brengen het actieprogramma Impact Ondernemen uit met daarin de uitrol van het Westlands Klavertje;		Inmiddels is er capaciteit beschikbaar en ligt de focus op enerzijds de economische aanpak voor het integrale thema arbeidsmigratie en anderzijds de uitrol van het Westlands Klavertje. Dit actieplan komt in Q3 naar de raad.

	• De komende jaren starten we het werkbedrijf in de kas op; • Er komt een nota Innovatief Ecosysteem.		
Ruimte om te ondernemen in en buiten de kern.	• We zorgen voor persoonlijker en sneller relatiecontact met ondernemers in de kernen, bedrijventerreinen, buitengebied en kantoren; • We ronden de subsidieregeling MKB af en investeren in meerdere MKB-initiatieven samen met de bedrijf- en investeringszones (BIZ) en MKB Westland; • We maken een BIZ-agenda die ervoor zorgt dat alle uitvoeringsovereenkomsten uitgevoerd zijn; • Er komt een nota digitalisering MKB; • We voeren de detailhandelsvisie uit met extra aandacht voor het rechte trekken van transformaties. Hier is een fonds voor beschikbaar dat de juiste functies in de kern op de juiste plek krijgt; • Er komt een actueel terrassen- en marktenbeleid met oog voor horeca en marktkoopliden; • We werken aan een uitvoeringsnota horeca, sluiten een agrologistieke deal en komen met strategisch locatiebeleid; • Er komt een bedrijventerreinvisie. We zorgen voor duurzamere bedrijventerreinen met aandacht voor de binnen- en buitenkant van de gebouwen; • We stellen een kantorenmonitor en -nota op en werken aan een red-tape-operatie waarbij we onnodige regels wegnemen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Energietransitie			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
- Een robuuste en toekomstbestendige warmtevoorziening; - In 2050 geen fossiele warmtevoorziening meer.	- We stimuleren de ontwikkeling van een robuust warmtenetwerk door cofinanciering via de stimuleringsregeling. In 2023 verwachten we 2 nieuwe aanvragen; - We verbinden de verschillende initiatieven (Warmte Systeem Westland netwerk) en organiseren 4 warmte-ateliers voor initiatiefnemers. Voor 2023 verwachten we 1 nieuwe aanvraag; - We werken actief mee met het uitwerken van de koppeling op de warmteleiding van de haven naar Den Haag. Dat geldt ook voor de warmte-uitwisseling tussen Westland en Den Haag. In 2023 moet dit tot concrete voorstellen gaan leiden; - Monster-Polanen werken we verder uit als verkenningswijk om alternatieven voor aardgas in te zetten. Dit komt vanuit de intentieovereenkomst met onder andere HVC en Arcade. Monster-Polanen is de eerste bestaande wijk (ook vastgesteld in de Warmtevisie Westland) waarbij een businesscase door marktpartijen in samenwerking met de gemeente is uitgewerkt. Marktpartijen hebben het initiatief genomen. De focus ligt nu met name op de isolatie van woningen om deze op termijn geschikt te maken voor een warmtenet; - Voor de 6 verkenningswijken uit de warmtevisie (vastgesteld door de raad in 2021) stellen we per wijk uitvoeringsplannen op;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	Voor de glastuinbouw wordt waterstof onderzocht als duurzame bron van energie. Het betreft de haalbaarheid van met name de WKK op waterstof.		
- Faciliteren van Individuele en collectieve systemen voor duurzame elektra; - In 2050 regionaal duurzame elektra voorzieningen.	- We faciliteren het leggen van zonnepanelen. Ook zijn we betrokken bij subsidieaanvragen voor innovaties voor elektriciteitsopwekking van bedrijven, maatschappelijke instellingen en inwoners; - In 2023 onderzoeken we samen met partners de mogelijkheden voor waterstofgebruik in de glastuinbouw; - We nemen knelpunten weg voor de realisatie van nieuwe bronnen. Ook faciliteren we bewonersgroepen in collectieve verduurzamingsactiviteiten.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Verhogen maatschappelijk draagvlak en actie (besparen, particuliere initiatieven en samenwerken).	- De campagne Westlandwoontduurzaam / Westlandwerktduurzaam is gericht op draagvlak, kennis en inspiratie voor ondernemers en bewoners. De campagne bestaat uit energiecoaches, scans, social media, diverse (buurt en bedrijven) bijeenkomsten. We werken hiervoor vaak samen met de Greenport en VNO-NCW; - Iedere inwoner kan gratis energiescans aanvragen; - Ook kijken we naar de haalbaarheid van een subsidiefonds voor particulieren. Bedrijven kunnen gebruik maken van de Westland Agenda en de stimuleringsregeling warmte (naast de diverse Provinciale en nationale subsidies); - Met het regionale energieloket (aanbesteding) zetten we in op lokale zichtbaarheid en		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	acties, waarbij ook ondervertegenwoordigde inwoners zoveel mogelijk betrokken worden; • Er wordt een Regionale Energie Strategie 2.0 opgeleverd aan het Rijk, waarin ook de warmtevisie is verwerkt; • In opdracht van het Rijk is de gemeente toezichthouder op de controles inzake de label C (kantoren) en energieprestatienormen van bedrijven. Deze opdracht is uitbesteed aan de Omgevingsdienst Haaglanden; • We voeren checks uit op de garantstelling van NV Juva.		
--	--	--	--

Programma Floraontwikkeling			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Het verder ontwikkelen van het concept van de Greenport Horti Campus (conceptuele uitwerking van het campusconcept als onderdeel van het masterplan).	• Het campusconcept geven we momenteel nader vorm. Dit doen we in samenwerking met de partners WHC, Hortuslab, diverse universiteiten en hogescholen. Er zijn twee kernthema's benoemd: Horti-tech (vooral gericht op digitalisering en robotisering) en Horti-health (gericht op de rol van de tuinbouw bij het creëren van een gezonder leven). We werken aan een onderzoeksagenda en inhoudelijke afstemming (de learning community); • Eind Q1 2023 krijgt de gemeenteraad een voorstel. Dit gaat over of en hoe de gemeente vanaf een volgende fase participeert in het stimuleren van de Campus. Nu gebeurt dat met name indirect (door subsidiëring van initiatieven via de Westland Agenda), we kunnen ook kiezen voor een actievere rol. Op basis van de keuze vragen we waar nodig middelen voor het vervolgprogramma. Voor de werkzaamheden tot aan het einde van de		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	Masterplanfase is het bestaande programmabudget naar verwachting toereikend. Het restant van het projectbudget 2022 moet worden doorgezet naar 2023.		
Een uitgewerkt ruimtelijk masterplan (het ontwikkelplan) wat de basis vormt voor bestemmingsplannen, gronduitgifte en aanleg van het gebied.	In het eerste kwartaal van 2023 leggen we een ruimtelijk masterplan voor aan de gemeenteraad. Dit is gebaseerd op een dialoogronde met de gemeenteraad, gesprekken met de provincie en waar nodig aanvullende onderzoeken. Hieraan voorafgaand is het ontwikkelperspectief van juli 2021 verder onderzocht. Dit was in samenwerking met partners (grondeigenaren, WHC, Hortuslab, Vakcollege). Daarbij hebben we ook opmerkingen van de provincie meegenomen en zijn uitgangspunten van het nieuwe coalitieprogramma gezien. Voor diverse thema's (bijvoorbeeld geluid) hebben extra onderzoeken plaatsgevonden. Voor het masterplan is het nodig het restant van het projectbudget 2022 door te zetten naar 2023.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een uitgewerkt schetsontwerp van de bus/railverbindingen met Delft, Maassluis/Rotterdam en Den Haag.	We hebben de lightrail en bustracés geïnterpreteerd. Nu werken we aan een onderzoek om deze tracés uit te werken naar een schetsontwerp met bijbehorende SSK-raming (aug/sept 2022). De resultaten gebruiken we bij het uitwerken van het masterplan. Ook brengen we deze verder in bij nadere studies omtrent het HOV van de MRDH. Vanuit het programma 'Floragebied' is daarvoor geen aanvullend budget nodig.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Het vastleggen van de samenwerkingsrelaties met zowel de grondeigenaren als partijen die zich willen vestigen op de Campus.	Er vindt overleg met grondeigenaren plaats over het opzetten van een samenwerkingsvorm. Ook is er een intake-loket opgezet voor bedrijven die zich op een termijn van 2 tot 3		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	jaar willen vestigen in het gebied. Voor het masterplan moeten we beslissen hoe we na deze fase participeren in de gronduitgifte. Afhankelijk hiervan zal bij de besluitvorming over het masterplan een kredietaanvraag volgen.		
--	---	--	--

Producten

Bedrijven en omgevingscontactcentrum.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een vertrouwd gezicht voor ondernemers.	• We zorgen voor 1 aanspreekpunt voor ondernemers die iets willen in de fysieke leefomgeving; • We richten de organisatie in met vaste aanspreekpunten voor ondernemers; • We meten de klanttevredenheid periodiek en sturen waar wenselijk bij.		De aanpak zoals hier bedoeld is gereed en is gericht op implementatie in de 2e helft van dit jaar. Gelijktijdig start dan de monitoring als het gaat om de waarde en de tevredenheid.
Doorontwikkelen initiatieventafel.	• We verstevigen de rol en positie van de initiatieventafel.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Ondernemers overleggen graag met de gemeente.	• We sturen goed op de verwachtingen over en weer; • We stellen overleg tussen ondernemers en gemeente centraal.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

(Huisvesting) Arbeidsmigranten			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Stimuleren van goed werkgeverschap.	• Structureel overlegplatform met uitzendbureaus inrichten; • We overleggen met de brancheorganisatie over verbeterpunten werkgeverschap; • We faciliteren controles van de Arbeidsinspectie.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Arbeidsmigrant als volwaardig onderdeel van de samenleving.	• Inschrijven van arbeidsmigranten in RNI (Register Niet Ingezetenen). Hiermee krijgen de arbeidsmigranten een BSN-nummer en houden we zicht op de arbeidsmigrant; • We voeren aanpak ondermijning uit (zie ook programma 6 Veiligheid).		De wachttijden bij het RNI loket lopen op. Er is extra personele inzet nodig deze wachttijden te verkleinen. Dit hangt samen met het product Burgerzaken uit programma 5. En specifiek de doelstelling om het aantal RNI-registraties geleidelijk aan te verhogen.
Goede en voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten.	• We voeren de lopende huisvestingsaanvragen uit (zowel initiatieven voor grootschalig als op tuinderspercelen); • We stellen de nieuwe huisvestingsstrategie arbeidsmigranten vast (mogelijk als onderdeel van de Woonvisie); • We houden toezicht op woon- en leefomstandigheden door controles op inschrijving BRP (Basis registratie personen), huisvestingskwaliteit en veiligheid; • We faciliteren nieuwe initiatieven voor huisvesting op tuinderspercelen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve <u>Huisvesting arbeidsmigranten (reserve Volkshuisvesting) € 125.000</u> Bij de Prorap 2022 is aangekondigd dat een bedrag van € 125.000 doorgeschoven zou worden naar 2023, omdat de middelen in 2022 niet nodig waren. We verwachten dat het bedrag in 2023 besteed zal worden aan onder andere onderzoek en begeleiding van projecten en het formuleren van beleid.			

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 4	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Mobiliteit	639	900			895	33	1.828	27	27	27
Economische ontwikkeling excl. kust, recreatie en toerisme	2.893	5.940				103	6.043	82	82	82
Energietransitie	1.200	1.800			1.000	-344	2.456	-350	-350	-350
Programma Floraontwikkeling	0	0			365		365	0	0	0
Bedrijven en omgevingscontactcentrum	340	340	-10	90		-7	413	-20	-20	-20
(Huisvesting) Arbeidsmigranten	23	23			125		148	0	0	0
Totaal lasten programma 4	5.095	9.003	-10	90	2.385	-215	11.253	-261	-261	-261
Mobiliteit	0	0					0	0	0	0
Economische ontwikkeling excl. kust, recreatie en toerisme	-613	-613	2			-18	-629	-16	-16	-16
Energietransitie	0	0					0	0	0	0
Programma Floraontwikkeling	0	0					0	0	0	0
Bedrijven en omgevingscontactcentrum	-79	-79	15	-90			-154	15	15	15
(Huisvesting) Arbeidsmigranten	0	0					0	0	0	0
Totaal baten programma 4	-692	-692	17	-90		-18	-783	-1	-1	-1
Saldo van baten en lasten	4.403	8.311	7	0	2.385	-233	10.470	-262	-262	-262
Stortingen reserves	0	0					0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-466	-4.374			-2.385		-6.759	0	0	0
Totaal reservemutaties programma 4	-466	-4.374			-2.385		-6.759	0	0	0
Saldo programma 4	3.937	3.937	7	0	0	-233	3.711	-262	-262	-262

5. Zorg, welzijn en cultuur

Opgaven

Transformatie Sociaal Domein			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Cultuuromslag in denken en handelen.	- Opleidingsprogramma voor ambassadeurs. Verspreiding van gedachtegoed door ambassadeurs zowel intern bij gemeente als externe partners; - Casustafels, gespreksinstructies voor casusbegeleiders.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Minder kosten door preventie en integrale (maatwerk) aanpak.	- Opzetten integraal maatwerkteam; - Opzetten preventieve ambulante (toegang) teams (zie doel reorganisatie toegang); - Besluitvorming op basis van data; - Innovatieve projecten.		Integraal maatwerkteam is operationeel (Advies & Maatwerk). 1ste pilot centrale toegang is in januari van start gegaan. d.m.v. dashboards meten we de effectiviteit van de inzet. Gelijktijdig heeft het team voor "Grip op kosten" een doorstart gekregen.
Reorganisatie toegang.	- Opzetten preventieve ambulante (toegang) teams (startend met pilot inkomensvoorzieningen); - Onderzoek naar best dienende sociale infrastructuur, hieruit voortvloeiend hernieuwde opdrachtbeschrijvingen partners en implementatieplan voor reorganisatie.		1ste pilot centrale toegang is in januari van start gegaan. Door te werken met pilots in verschillende fasen leren we en sturen we bij. Met onze partners zijn we in ge-sprek om tot afstemming van de toegangsactiviteiten te komen.
Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve <u>Reserve Brede toegang</u> Toegang en preventie (onttrekking € 1.500.000)			

De ambtelijke organisatie voert de opdracht 'Centrale toegang' uit. Er wordt onttrokken om met extra personele inzet een sluitend netwerk in de toegang te creëren, zicht te krijgen op de meest voorkomende maatschappelijke vraagstukken en processen te versimpelen om de client effectiever te helpen.

Reserve sociaal domein

Transformatie sociaal domein (onttrekking € 55.025)

In 2022 was er nog € 55.000 niet besteed van het budget voor de uitvoeringskosten van de transformatie van het sociaal domein. Dit budget wordt gedekt uit de reserve sociaal domein. In 2023 worden deze middelen weer beschikbaar gesteld om de werkzaamheden af te ronden. Aan het eind van het jaar kan het budget worden opgeheven

Optimalisatie dienstverlening (extern en intern)			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Westlanders ervaren een verbeterde digitale dienstverlening.	• We verbeteren onze website qua opzet, inhoud en functionaliteiten. Inwoners en bedrijven worden beter geïnformeerd; • We verbeteren de mogelijkheden om digitaal zaken te kunnen doen met de gemeente. Via het persoonlijke (en goed beveiligde) loket maken we steeds meer documenten en statusinformatie van aanvragen inzichtelijk; • Burgers die niet digitaal vaardig zijn bieden we ondersteuning aan; • We blijven investeren in goede samenwerking tussen het KCC en (interne) partners. We handelen klantvragen waar mogelijk digitaal of bij het KCC af; • Ook starten we met de implementatie van het meten van klanttevredenheid en het verbeteren van de dienstverlening op basis van de resultaten daarvan.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats. De voortgang wordt echter regelmatig onderbroken doordat de digitale mogelijkheden later worden doorgevoerd door onze leveranciers dan afgesproken. De huidige druk op de arbeidsmarkt is hier mede debet aan.

Producten

Huizen van de Buurt (HvdB) en welzijnsaccommodaties			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Laagdrempelige ontmoetingsplaatsen realiseren in onze kernen voor diverse doelgroepen.	Zoveel mogelijk gebruik maken van ons gemeentelijk vastgoed om ontmoetingsplaatsen te realiseren. Met als potentiële basisinvulling Vitis Welzijn en Bibliotheek Westland indien het clusteren van deze voorzieningen een gezonde toekomstbestendige in balans zijnde businesscase betreft op de pijlers ecologisch, financieel, sociaal en governance (multi-waarde creatie in balans).		Dit wordt momenteel verder uitgewerkt.
Ontmoetingsplaats in Poeldijk.	Er wordt bekeken hoe in De Veiling of in andersoortig (gemeentelijk) vastgoed een ontmoetingsplaats kan worden gerealiseerd.		Dit wordt momenteel onderzocht.
HvdB in Honselersdijk.	In gezamenlijkheid met de bestaande onderwijslocatie wordt een HvdB gebouwd aan het plein aan de Dijkstraat.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger Huurinkomsten € 175.000 structureel voordeel Bij opstal de Veiling zijn er geen inkomsten begroot. Deze zullen € 175.000 per jaar bedragen.			

Crisisaanpak Oekraïne			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Langdurende opvang voor een periode van naar verwachting 3 jaren 2023 t/m 2025.	- Exploitatie 3 of 4 gemeentelijke locaties met woonunits; - Huurwooneenheden bij bedrijf voor huisvesting arbeidsmigranten.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Financiële en sociale zelfredzaamheid vluchtelingen Oekraïne.	- Leefgeld uitbetalen; - Sociale regelingen uitvoeren; - Locatiecoördinatie gemeentelijke opvang; - Informatievoorziening aan vluchtelingen in de particuliere en gemeentelijke opvang; - Afstemming onderwijs en zorg;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	• Regionale afstemming.		
--	-------------------------	--	--

Cultureel beleid, subsidies, accommodaties en erfgoed			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Via de culturele kernpartners is er mede inhoud gegeven aan de doelstellingen in het SBK en de Cultuurkoers.	• Uitvoering accounthouderschap gesubsidieerde culturele instellingen, Theater De Naald, Bibliotheek, Cultuurweb, Westlands Museum.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Met incidentele subsidies is er een impuls gegeven aan het lokale culturele klimaat.	• Verstrekken van incidentele projectsubsidies.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Het erfgoedbeleid en de kerkenvisie zijn op orde.	• Vormgeven aan erfgoedbeleid en uitvoering, Kerkenvisie opstellen.		Vormgeven aan erfgoedbeleid en uitvoering: • Er is contact gelegd met betrokken erfgoedorganisaties vanuit de nieuwe accounthouder cultureel erfgoed • Ambtelijk worden er brainstormsessies georganiseerd over de invulling van erfgoedbeleid • Er wordt een plan geschreven voor de invulling van het ontwikkelingsbudget van erfgoedbeleid (ontwikkeling van een cultuurhistorische waardekaart, herinventarisering erfgoed en monumenten en andere nader te bepalen zaken) Kerkenvisie: • Deel A van de opdracht is afgerond: de eerste inventarisatie en voorbereiding project

			Deel B is in uitvoering: Gezamenlijke bijeenkomst (kerken, historische verenigingen, gemeente) staat gepland op 13 april. Gesprekken met kerken zijn in volle gang en vergen veel tijd. Eerste vervolgspraken worden gemaakt.
De kunstcollectie is op orde.	Beheerplan vaststellen en uitvoeren.		Inventarisatie van de kunstcollectie wordt uitgevoerd. Budget is nodig t.b.v. uitvoering collectiebeheerplan (behoud en beheer en gebruik van de collectie naar het juiste niveau brengen, is in verouderde staat). Hiervoor wordt een opiniërende memo uiteengezet met de onderbouwing van dit benodigde budget en aan de wethouder voorgelegd, hierna wordt de verdere bestuurlijke besluitvorming bepaald.
Zichtbare kunstwerken in de openbare ruimte.	- Nieuwe artistieke kunstwerken in de openbare ruimte worden geïnitieerd; - Goed onderhouden van alle artistieke kunstwerken in het openbaar gebied.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Lokale monumenten en beeldbepalende gebouwen en gebieden koesteren.	De Vlietwoning renovatie mede ondersteunen, waarbij wordt onderzocht hoe te komen tot een duurzaam beheer constructie met bij voorkeur een historisch inpasbare functietoevoeging.		Dit uitgangspunt wordt meegenomen in de afwegingen.

Het Westlandse erfgoed behouden.	• In samenwerking met de diverse Westlandse historische verenigingen het erfgoed • onderhouden en waar mogelijk publiek toegankelijk maken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties budgettaire neutraal reserve <u>Bestemmingsreserve Steunfonds Corona saldo € 357.616</u> Overschrijding bij Corona cultuursubsidies betreft met name een incidentele cultuurimpuls van 2022 (wat in 2023 wordt uitbetaald, op dit moment overschrijding van bijna € 66.000) deze wordt gedekt door Bestemmingsreserve Steunfonds Corona.			

Burgerzaken (incl. basisregistratie personen).			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Doorontwikkelen van kwaliteit en continuïteit binnen de burgerzaken processen.	• De kennis van burgerzaken actueel houden (continue activiteit); • Uitvoeren van zelfevaluatie en protocollering; • Een werkbare, snel inzetbare uitwijkmogelijkheid realiseren (onderdeel van informatiebeveiligingsplan BRP en reisdocumenten 2022); • Voorkomen van storingen, c.q. direct verhelpen van storingen.		In de praktijk zijn de processen binnen Burgerzaken erg gevoelig voor storingen in onze automatisering. Er wordt hard gewerkt om deze storingen tot een minimum te beperken en terugvalopties te hebben als storingen zich voordoen.
Het aantal RNI-registraties geleidelijk aan verhogen (doel is 20.000 per jaar).	• Opleiden van bestaande formatie naar RNI-medewerker; • Het werven van nieuwe medewerkers, wel/niet RNI gecertificeerd; • Goede balans bewerkstelligen in capaciteit en inzet van omgeving en collega's.		Dooreen forse stijging van RNI registraties is afstemming met de benodigde formatie een vereiste. De benodigde uitbreiding is gedeeltelijk gerealiseerd maar nog niet afgerond.
Verbeteropdracht Data gestuurde voortgangsrapportages.	• Verschillende data ontsluiten uit diverse bronnen en bij elkaar brengen, de start van een capaciteitsplan.		Inmiddels is er een aantal dashboards ontwikkeld, deze ontwikkeling is echter nog niet afgerond.
Ambitie Dienstverlening	• Meedoen aan realiseren van ambitie dienstverlening.		Het plan voor het vervolg op verbetering van de dienstverlening

			is gereed. De informatie hierover zal binnenkort worden toegezonden. Gelijktijdig is het verbeteren van de dienstverlening een organisatiebreed project voor een langere termijn gestart.
--	--	--	---

Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger

Reisdocumenten (€ 251.000 voordeel incidenteel 2023)

Voor 2023 wordt verwacht dat er meer legesinkomsten zullen zijn en als gevolg daarvan ook een hogere afdracht voor de reisdocumenten. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel in 2023. Vanaf 2024 is de begroting reeds structureel opgehoogd (verwerkt bij de voorjaarsnota 2021

Registratie niet ingezetenen (2023 € 13.000 voordeel. Vanaf 2024 € 106.000 structureel nadeel)

De aanvragen voor registratie van niet ingezetenen stijgen naar verwachting van 12.000 naar 16.000.

Klantcontactcentrum			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Westlanders ervaren een uitstekende en uniforme dienstverlening via telefonie of Social Media zoals beschreven in de nieuwe Visie op Dienstverlening.	• Permanente investering in de medewerkers van het KCC, hun prestaties volgen en indien nodig bijsturen door training; • Investeren in een goede samenwerking en verbinding tussen het KCC en (interne) partners waardoor de medewerkers van het KCC de klantvragen telefonisch of digitaal zelfstandig en correct kunnen afhandelen; • Implementatie van een programma inzake klanttevredenheidsonderzoek; • Het verbeteren van de dienstverlening op basis van de resultaten vanuit de klanttevredenheidsonderzoeken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats. Klanttevredenheidsonderzoeken wordt een onderdeel van permanente monitoring en verbetering.

Gezondheidsbeleid			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Preventief gezondheidsbeleid voeren (leefstijl, een leven lang gezond).	- Gezondheidsbeleid opstellen; - Sport/preventieakkoord; - Participatie en accounthouderschap JGZ; - Participatie en accounthouderschap GGD.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Kansrijke start/eerste 1000 dagen, basisschool.	- Uitbouwen lokale coalities; - Specifieke aandacht preventie rondom 1000 dagen; - Samenwerking met LEA; - Innovaties rondom het jonge kind.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Inzichtelijk maken dat investeren in gezondheid loont (opbouwen business case).	Expliciet maken van het nut van deze investering.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Inburgering			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
De gemeente begeleidt inburgering plichtige nieuwkomers. Voor asielstatushouders doet zij dit vanaf het moment van huisvesting in Westland. Inburgering gebeurt op maat, aan de hand van een brede intake en Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie, welke door de gemeente wordt opgesteld.	- Brede intakes afnemen binnen de daarvoor gestelde termijn; - PIP opstellen binnen de daarvoor gestelde termijn.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
De Gemeente biedt ook begeleiding aan gezinsmigranten en overige migranten. Deze inburgeraars betalen hun inburgering altijd zelf. De gemeente neemt een brede intake af en stelt daarmee de te volgen leerroute vast.	Brede intakes afnemen binnen de daarvoor gestelde termijn.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Uitvoeringslasten inburgering (€ 185.000 voordeel structureel)</u>			

De begrote lasten van de inburgering worden op basis van de realisatie van 2022 aangepast. Ook wordt de sinds 2022 vanuit het rijk verstrekte specifieke uitkering voor de inburgering begroot. Deze mag worden gebruikt ter dekking van de kosten van de daadwerkelijk inburgering (trajecten, maatschappelijke begeleiding). Hierdoor ontstaat er een voordeel op het saldo (€ 185.000).

Inkomens(voorzieningen), inclusief toezicht			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Tijdige en juiste afhandeling van aanvragen en mutaties onder handhaving van regelgeving en afspraken met klanten (verbetering dienstverlening conform collegewerkprogramma).	80% van de aanvragen binnen 4 weken afhandelen; (overige) 20%, bestaande uit complexe aanvragen, binnen 8 weken afhandelen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Verbeteropdracht "Basis op orde".	- Voor het einde van 2023 voor de hoofdprocessen de basis op orde brengen, ten einde de efficiëntieslag te realiseren die nodig is voor het behalen van bovenstaande ambities op dienstverlening; - Het maken van een flexibele schil om tijdelijke knelpunten voor nu en in de toekomst op te lossen (conform collegewerkprogramma); - Beschrijving en evaluatie van onderstaande processen; - Levensonderhoud; - Bbz (bijstand voor zelfstandigen) - Bijzondere bijstand.		Door uitbreiding van de scope van het project en een hogere kostenraming, waardoor er Europees aanbesteed moet worden, is er vertraging opgelopen. Naar verwachting zal het nieuwe proces Levensonderhoud rond Q4 geïmplementeerd worden. Procesoptimalisatie voor de Bbz en bijzondere bijstand zal naar alle waarschijnlijkheid door moeten schuiven naar 2024.
Tijdelijke opdrachten.	- Uitvoer Tozo en tijdelijke verruiming Bbz; - Verstreking uitkering aan dak- en thuislozen (wetswijziging briefadres); - Leefgeldregeling Oekraïners; - Energietoeslag; - Bijzonder bijstand voor energiekosten.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger			
BUIG beschikking 2023 (€ 1.237.563 nadeel incidenteel)			

De raming in de begroting 2023 was gebaseerd op de beschikking van 2022. De ontvangen bijstandsbeschikking 2023 van het Rijk is € 1,2 mln. lager dan 202, waardoor er een incidenteel nadeel in 2023 optreedt.

Minimabeleid (€ 250.000 nadeel structureel)

Het minimabeleid: stijging van gebruik diverse regelingen m.n. kindpakket, gemeentepolis en verhoging van tarieven per 2023 van diverse minimaregelingen, zorgen voor een structureel tekort van € 250.000.

BBZ-regeling (€ 158.000 nadeel structureel)

De uitgaven zijn lager begroot dan de inkomsten terwijl deze gelijk aan elkaar moeten zijn. Hiermee wordt dit hersteld.

Integratie			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Bieden van sociaal werk en re-integratie.	• Participatie en accounthouderschap Patijnenburg; • Naast reguliere dienstverlening specifieke aanpak voor: ◦ Jongeren 18-27 jaar ◦ (Hoogopgeleide) statushouders ◦ Werkzoekenden 45-55 jaar ◦ Arbeidsmigranten (Oekraïners) die in Westland blijven en een beroep op ondersteuning kunnen doen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats. Binnenkort zal het Toekomstscenario van Patijnenburg worden gepresenteerd.
Inzet voor inwoners die extra aandacht nodig hebben om de afstand te verkleinen of bij grote afstand te begeleiden.	• Samenwerken met Ipse de Bruggen en GGZ Delfland; • Inzetten van dagbesteding gericht op activering; • Inzet life-coach jeugdwerkloosheid.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Project 'Doelmatigheid'; meedoen in Westland.	• Alle bijstandsontvangers die geen actief reïntegratietraject hebben, een individueel Plan van Aanpak bieden gericht op participatie; • Integrale aanpak.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Inburgering. .	Bieden van scholing en ondersteuning aan statushouders.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
-------------------	---	---	---

Jeugd(hulp)			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Organiseren van toegang tot jeugdhulp.	- Dienstverlening door Sociaal Kernteam Westland (SKT); - Accounthouderschap SKT.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Bieden van jeugdhulp.	- Inkopen jeugdhulp; - Regionale samenwerking.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Bieden van preventie.	- Uitvoeren Lokaal preventieakkoord (LPA); - Uitvoeren Lokaal Educatieve Agenda (LEA) op het gebied van onderwijs/zorg; - Dienstverlening welzijnsorganisatie Vitis (jongerenwerk, complexe echtscheidingen); - Dienstverlening door de JGZ; - Uitvoering traject kansrijke start.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Jeugdhulp (€ 2,2 mln. nadelig)</u> Op jeugdhulp ontstaat in 2023 een tekort van € 2,2 mln. en in € 2024 een tekort van 4,1 mln. De prognose 2023 en 2024 is berekend door de prognose 2022 te verhogen met de afgesproken indexatie (€ 1,4 mln.) en zowel in 2023 en 2024 rekening te houden met een kleine autonome stijging van de lasten. De landelijke hervormingsagenda en doorrekening van mogelijke nieuwe lokale maatregelen laat op zich wachten. Dit onderdeel is hiervoor reeds toegelicht en zal bij de Kaderbrief uitgebreider op worden ingegaan. <u>Servicebureau jeugdhulp Haaglanden (€ 75.000 nadeel structureel)</u> Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden heeft voor 2023 een begrotingswijziging doorgevoerd. Per saldo stijgen de structurele lasten voor de uitvoering van de regionale jeugdhulp (totaal H10 € 693.000). Voor Westland betekent dit exclusief indexatie € 75.000. De extra taken betreffen onder andere doorontwikkeling outcome meting, regionale BI ontwikkeling en monitoren regionale contract afspraken. <u>JeugdZorgPlus (€ 650.000 incidenteel nadeel)</u>			

De gesloten jeugdhulp staat landelijk onder grote (financiële) druk. Het rijksbeleid voorziet in volledige afbouw van deze hoog specialistische vorm van jeugdhulp in 2030. Het betreft bovenregionaal aanbod en is georganiseerd op het niveau van het landsdeel Zuidwest (vijf jeugdhulpregio's). De afgelopen is de instroom al fors afgenomen en ook zijn er stappen gezet om te komen tot transformatie naar een kleinschaliger aanbod. In Zuidwest zijn twee aanbieders voor JeugdzorgPlus actief; Schakenbosch en iHUB (Horizon). Rotterdam en Den Haag voeren de regie namens alle vijf de jeugdhulpregio's (52 gemeenten) in het landsdeel. Deze instellingen verkeren beide al jaren in financieel zwaar weer, en worden financieel ondersteund om de continuïteit te kunnen borgen van deze cruciale jeugdzorg. Gemeenten zijn hiertoe verplicht. Naast continuïteitssteun worden extra (transformatie) kosten gemaakt om een toekomstbestendige zorg te realiseren voor deze zeer kwetsbare groep jeugdigen (projectleiding, procesondersteuning, onderzoek). Voor de verdeling van deze kosten binnen het landsdeel zijn verdeelsleutels vastgesteld. Op basis hiervan zal de financiële afwikkeling voor Westland € 650.000 bedragen. Het gaat hier deels om reeds gemaakte kosten die in 2023 worden afgewikkeld.

Regionale begroting jeugd (€ 68.000 incidenteel nadeel)

Voor het project Volwassen GGZ vraagt Jeugdbescherming West voor 2023 nogmaals om incidentele financiering van € 310.000 (totaal H10) voor de inzet van de GGZ expertise in de periode 1 januari 2023 tot aan 1 januari 2024. Dit bedrag zal besteed worden aan het inhuren van de expertise van de volwassen GGZ verspreid over de teams van JB West. Voor Zorglogistiek vraagt het Expertiseteam Complexe Zorg van Jeugdbescherming West nogmaals een budget € 371.780 (totaal H10) voor het jaar 2023. Dit bedrag is voor de inzet van de jeugdhulpaanbieders van de groep Zorglogistiek (90.000 totaal). De toekenning van extra middelen vindt plaats door middel van de verlenging van het huidige addendum voor dit project behorende bij de reguliere overeenkomst van het Expertiseteam Complexe Zorg. Doel van dit project is dat moeilijk plaatsbare kinderen alsnog een goede plek in zorg krijgen.

Samenkracht			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Vergroten zelfredzaamheid van onze inwoners.	• Dienstverlening door onze welzijnsorganisatie Vitis; • Uitvoering pilot "powerful ageing"; • Brede uitvraag bij aanvraag sociale regelingen; • Samenwerking met DSW o.a. op het gebied van casemanagement dementie; • Uitvoering aanbesteding Wmo 2023; • Opzetten pilot woon/zorg-zones; • Aanpak tegen eenzaamheid; • Vervoerbegeleiding; • Westlandse maatjes;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	• Ontmoetingsactiviteiten in de wijkcentra; • Lokaal preventieakkoord, een goede gezondheid als voorwaarde om zelfredzaam te kunnen zijn.		
--	--	--	--

Schuldhelpverlening			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
We verbreden het preventieve aanbod.	• Budgetbegeleiding; • Schuldhelpverlening wordt als product aangeboden; • Moedige Dialoog Westland zet activiteiten in om het preventieve aanbod te versterken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Doorontwikkeling van vroegsignalering.	• Signalen zijn uitgebreid met gemeentelijke belastingen en andere partners; • Door inzet van vroegsignalering daalt het gemiddelde schuldbedrag van cliënten die schuldhelpverlening nodig hebben.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Bieden van schuldhelpverlening en budgetbeheer.	• 40% van de schuldregelingen wordt als saneringskrediet aangeboden; • Er is een positief resultaat vanuit het klanttevredenheidsonderzoek; • Trainingen voor cliënten worden structureel aangeboden; • Er staat een passende aanpak voor ondernemers met financiële problemen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Ondersteunen gedupeerden toeslagenaffaire.	• Gedupeerden van de toeslagenaffaire zijn opnieuw benaderd en ontvangen zo nodig een maatwerkplan; • Met gedupeerden worden nazorgafspraken gemaakt; • Monitoring van aantal gedupeerden, aantal plannen van aanpak en aantal nazorgcontacten.		

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Huishoudelijke hulp bieden met menselijke maat en ruimte voor sociaal contact. Dit leidt tot het vroeg herkennen en beperken eenzaamheid.	Na een analyse (hoe ziet de doelgroep eruit en hoe groot is die, en wat zou de doelgroep willen) overleggen met de zorgaanbieders die huishoudelijke hulp aanbieden, om hulpmiddelen in te zetten om vroeg signalering en beperking eenzaamheid te realiseren. Daarbij wijzen we onze inwoners er op dat zij tevens een waardevolle invloed kunnen hebben op het leven van anderen door vrijwilligerswerk te verrichten of via bemiddeling wekelijks op bezoek te gaan bij een eenzame inwoner.		Door het toenemend aantal melding is er sprake van oplopende wachttijden. Hiervoor zijn maatregelen genomen waardoor de wachttijden afnamen. Er is echter nog geen “rust” op het aantal meldingen en de afdoening hiervan. Dit heeft onze directe aandacht in samenwerking met het management van onze gemeente en de aanbieders.
Wachttijden bij de Wmo verkorten.	Uitvoeren van maatregelen wachttijden Wmo, waaronder (eenvoudige, verkorte en ambtshalve) procedure aanpassen aan type ondersteuningsvraag.		Zie hiervoor.
Burgers beter informeren over de Wmo, armoedebeleid en bijzondere bijstand.	Samen met ketenpartners de informatievoorziening over Wmo, armoedebeleid en bijzondere bijstand optimaliseren. Daarbij hebben we speciale aandacht voor informatievoorziening voor laaggeletterden en inwoners die vanwege een beperking niet op de gebruikelijke wijze toegang hebben tot voor hen relevante informatie.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Ondersteuning en regie bij huishouden, begeleiding en dagbesteding (€ 2.363.000 structureel nadeel)</u> Het aantal cliënten stijgt van 4.372 in 2022 naar verwachting tot 5.270, een toename van ongeveer 20%. Wachttijsten zijn ingelopen, waardoor er meer mensen een beschikking hebben gekregen. Door vergrijzing is er een toegenomen instroom van nieuwe cliënten. In het inkoopproces zijn nieuwe hogere reële tarieven vastgesteld. <u>Collectief vervoer (€ 86.000 structureel nadeel)</u>			

Hoge indexaties in vervoersbranche, afbouw van BDU-bijdrage van het rijk en stijging van vervoersvolume zorgen voor een toename.

H5 (€ 50.000 structureel nadeel)

In 2022 is gestart met de ontwikkeling van het informatieknooppunt H5. Het datawarehouse wordt doorontwikkeld naar een ander platform en met een andere rapportagetool. Hierbij komt ondersteuning van een extra data-analist en informatietechnicus, zoals vastgesteld in goedgekeurde begroting DO H5.

Dagbesteding € 50.000 (structureel nadeel)

Nadeel ontstaat als gevolg van een toegenomen aantal cliënten en een hoger gehanteerd uurtarief.

Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve

Beschermd wonen (incidenteel € 475.000)

Om de decentralisatie vorm te geven wordt er aan de reserve onttrokken voor implementatie toegang, regionale projectleider, preventie en een beleidsmedewerker in lijn met het uitvoeringsprogramma.

Leerplicht & Vroegtijdig School Verlaten (VSV)

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
• Jongeren verlaten het onderwijs met minimaal een startkwalificatie op mbo niveau 2; • Alle leerlingen volgen onderwijs; • Alle leerlingen zijn in beeld; • Kwetsbare leerlingen worden ondersteund; • Integrale preventieve aanpak; • Elke vier jaar maken we in de RMC-regio Haaglanden een programma ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten van jongeren tussen 12 en 23 jaar.	• Preventieve verzuim aanpak (volgens MAS); • Begeleiden van jongeren tussen 18 en 23 (volgens de RMC Routekaart); • Sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren; • Inzetten van loopbaanbegeleiding en coaching trajecten; • Hierin samenwerken met ketenpartners (integraal en extern); • Thuiszitters in beeld brengen en monitoren (samen met SWV Westland en SKT); • Overstap monitoren; • Jaarlijks verhogen van percentage VSV'ers dat terugkeert naar onderwijs of aan het werk is;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	• Monitoren en ondersteunen van kwetsbare jongeren uit het praktijkonderwijs, speciaal voortgezet onderwijs of de entreeopleiding met een getuigschrift of gediplomeerd richting arbeidsmarkt e/o vervolgonderwijs..		
--	--	--	--

Wat mag het kosten?

bedragen x € 1.000)

Programma 5	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Transformatie Sociaal Domein	435	934		150	1.500	192	2.776	238	238	238
Cultureel beleid, subsidies, accommodaties en erfgoed	4.866	5.327		265		165	5.757	363	363	363
Ontmoeting: Huizen van de Buurt en welzijnsaccommodaties	734	733				1	734	0	0	0
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	23.156	23.156	44	1.883	475	2.786	28.344	7.630	7.630	7.630
Inkomen(svoorzieningen)	25.917	28.094				-171	27.923	200	200	200
Schuldhulpverlening	1.873	1.873				12	1.885	0	0	0
Re-integratie	9.550	9.550				39	9.589	35	35	35
Jeugd(hulp)	35.403	35.403		1.089		2.347	38.839	5.264	5.264	5.264
Samenkracht	6.652	6.845		-201	35	-33	6.646	-74	-74	-74
Gezondheidsbeleid	5.278	5.278	41	287		5	5.611	328	328	328
Burgerzaken	4.235	4.235				866	5.101	736	736	736
Inburgering	546	546	209			2	757	137	-54	-54
Leerplicht & VSV	1.018	1.018				-77	941	-85	-85	-85
Crisisaanpak Oekraïne	0	2.940		312	8.984		12.236	0	0	0
Totaal lasten programma 5	119.663	125.932	294	3.785	10.994	6.134	147.139	14.772	14.581	14.581
Transformatie Sociaal Domein	0	0					0	0	0	0
Cultureel beleid, subsidies, accommodaties en erfgoed	0	0					0	0	0	0
Ontmoeting: Huizen van de Buurt en welzijnsaccommodaties	-322	-322	-18			-175	-515	-193	-193	-193
Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)	-343	-343	28				-315	28	28	28
Inkomen(svoorzieningen)	-21.283	-21.283				1.238	-20.045	0	0	0
Schuldhulpverlening	0	0					0	0	0	0
Re-integratie	0	0					0	0	0	0

Jeugd(hulp)	-93	-93					-93	0	0	0
Samenkracht	0	0					0	0	0	0
Gezondheidsbeleid	0	0					0	0	0	0
Burgerzaken	-1.292	-1.292		-17		-599	-1.908	-132	-132	-132
Inburgering	-10	-10				-185	-195	-185	-185	-185
Leerplicht & VSV	-365	-365					-365	0	0	0
Crisisaanpak Oekraïne	0	-2.753		-312	-12.188		-15.253	0	0	0
Totaal baten programma 5	-23.708	-26.461	10	-329	-12.188	279	-38.689	-482	-482	-482
Saldo programma 5	95.955	99.471	304	3.456	-1.194	6.413	108.450	14.290	14.099	14.099
Stortingen reserves	0	0			3.204		3.204	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-229	-3.558			-2.010	400	-5.168	0	0	0
Totaal reservemutaties programma 5	-229	-3.558			1.194		-1.964	0	0	0
Saldo programma 5	95.726	95.913	304	3.456	0	6.813	106.486	14.290	14.099	14.099

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

6. Openbare orde en veiligheid

Algemene toelichting:

In de eerste voortgangsrapportage rapporteren we op basis van de doelstellingen en activiteiten zoals opgenomen in de begroting 2023. Op 22 februari 2023 heeft de gemeenteraad het Westlands Veiligheidsbeleid 2023, met vernieuwde doelstellingen en activiteiten, vastgesteld. In de eerste voortgangsrapportage 2023 rapporteren we indachtig de nieuw geformuleerde doelstellingen en activiteiten. Vanaf de begroting 2024 zal de opbouw en inhoud van de begroting gelijk zijn aan de opbouw en inhoud van Westlands Veiligheidsbeleid 2023 – 2026.

Opgave

Aanpak ondermijning.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Consequente en transparante aanpak ondermijnende criminaliteit.	Signalen versterken en opwerken voor gepaste interventies (lokaal, integraal, RIEC-casus). Daarnaast het versterken van het Westlands Controle Team en uitvoeren (integrale) preventieve en repressieve controles.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Beperken van structuren die gelegenheid geven voor criminele activiteiten.	Beschikking hebben over de nodige bestuurlijke instrumenten door continue aanpassing en/of aanvulling van regelgeving en beleid. Daarnaast het versterken van de informatiepositie in de gemeentelijke basisregistraties en open bronnen in een data-warehouse (AVG-proof). Zo krijgen we meer zicht op ontwikkelingen en trends en kunnen we ondermijning ook meer preventief aanpakken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
De ambtelijke en bestuurlijke organisatie weerbaarder maken.	Ambtelijke organisatie en bestuur bewust(er) maken over de risico's op ondermijning en integriteit binnen en buiten de organisatie. Daarnaast ook de risico's bij de aanpak van ondermijning in relatie tot veilige publieke taak.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Zorgen voor meer weerbaarheid en bewustwording over ondermijnende criminaliteit bij partners, ondernemers en inwoners. Waarmee we ook de meldingsbereidheid bij hen vergroten.	• Communicatie over en training in verschillende thema's van ondermijning, zoals drugscriminaliteit, mensenhandel (waaronder arbeidsuitbuiting), vastgoedcriminaliteit en witwassen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Weerbare sierteeltsector in samenhang met de (weg)transportsector door het vormen van barrières tegen ondermijnende criminaliteit.	• Met een publiek-private samenwerking duurzame barrières vormen tegen ondermijnende criminaliteit in genoemde sectoren (kunnen/doen), door gebruik te maken van inzicht in hoe dat kan. Dit halen we onder andere uit toezicht, controle en onderzoek (weten) in combinatie met waarom dat belangrijk en nodig is (willen). Hierbij zoeken we constant naar een balans in de gezamenlijke belangen (economie, veiligheid en werkgeverschap). Waar nodig volgt handhaving vanuit opsporingsdiensten, het openbaar bestuur en private partijen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Producten

Crisisbeheersing en rampenbestrijding.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een vakbekwame gemeentelijke crisisorganisatie voor Westland.	• Uitvoering geven aan het vastgestelde beleidsplan opleiden, trainen en oefenen gemeentelijke crisisbeheersing.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Meer regionale uniformiteit bij gemeentelijke crisisbeheersing in de regio Haaglanden.	• Lokale implementatie van het regionale plan gemeentelijke crisisbeheersing.		Het implementeren van het regionale plan gemeentelijke crisisbeheersing bevindt zich momenteel in de startfase. De gevolgen en effecten van de implementatie van het regionale plan gemeentelijke crisisbeheersing zijn hierdoor

			nog niet bekend en onvoldoende concreet om te kunnen bepalen of en in hoeverre het haalbaar is de doelstelling te bereiken.
--	--	--	---

Fysieke veiligheid			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een veilige leefomgeving waarbij aandacht is voor veilig ondernemen, recreëren, uitgaan en evenementen. Daarnaast werken aan risicovermindering gericht op calamiteiten en incidenten.	• Uitvoering geven aan de Alcoholwet en het handhavingsbeleid horeca Westland; • Uitvoering geven aan de vastgestelde evenementennota Westland 2020; • We gaan door met de publiek-private samenwerkingen voor veilige winkelgebieden en bedrijventerreinen (Keurmerk Veilig Ondernemen); • Realiseren van een vaste strandpost op het strand voor de Monsterse Reddingsbrigade; • Inzetten op preventie en bestrijding van brand, ongevallen, rampen en crises. De Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) voert dit uit.		Door de toename van de werkdruk rondom vergunningverlening, verhoogde regeldruk rondom vergunningverlening, maar ook de doorontwikkeling van de het handhavingsteam en de versnippering van de toezicht en handhavingstaken op bestuurlijk en ambtelijk niveau leidt er toe dat het behalen van de doelstelling met de huidige beschikbare middelen een risico is.
Een professioneler handhavings- en toezichtapparaat met een duidelijke taak en goede (operationele) samenwerking met in- en externe veiligheidspartners, met name politie. Ook een apparaat dat wendbaar en voldoende adaptief is om (lokale) ontwikkelingen in criminaliteits- en leefbaarheidsvraagstukken en verwachtingen in de samenleving het hoofd te bieden.	• Opstellen en uitvoeren van een ontwikkelplan voor het handhavingsteam met daarin afbakening taken, bevoegdheden, uitrusting, middelen, opleiding en training.		Het professionaliseren van het handhavings- en toezichtapparaat hangt nauw samen met het versterken van de capaciteit binnen het handhavingsteam. Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt is de verwachting dat het professionaliseren van het handhavings- en toezichtapparaat niet volledig kan worden afgerond Daarnaast is het zicht krijgen van de inzet

			van toezichthouders en handhavers vanuit andere opdrachten noodzakelijk om leefbaarheidsvraagstukken gemeentebreed het hoofd te bieden. Dit zicht ontbreekt nu.
--	--	--	---

Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger

Dekking juridische kosten handhaving € 125.000 in 2023 (incidenteel nadeel)

Bij de begroting 2023 is besloten om een budget van € 125.000 te dekken vanuit de Algemene reserve. Omdat de provincie dit niet als een incidentele last beschouwt, is met de provincie in het kader van het toezicht op de begroting 2023 afgesproken, dat de dekking vanuit de reserve komen te vervallen. Dit heeft een nadelig effect op het exploitatiesaldo.

Zorg en veiligheid.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een sluitende keten van zorg en veiligheid waarbij we als gemeente de regie hebben.	• Blijvend inzetten op het verminderen en beheersbaar houden van overlast in samenwerking met de partners van de leefbaarheidskringen (politie, woningbouw, sociaal makelaar, jongerenwerk, buurtpreventie en handhavingsteam); • Extra capaciteit voor de ondersteuning van de zorg- en veiligheidsketen; • Monitoren cijfers woninginbraak en waar nodig inzetten op preventieve en repressieve maatregelen; • Aanhoudende aandacht voor preventie en deskundigheidsbevordering in het kader van polarisatie en radicalisering; • In combinatie met het thema ondermijning vormgeven aan een sluitende aanpak gericht op jongeren in kwetsbare posities.		Nog niet duidelijk of dit met beschikbare middelen kan worden uitgevoerd.

	Dit doen we in nauwe samenwerking met het sociaal domein en diverse instanties.		
--	--	--	--

Integriteit			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Integriteitbewustzijn en (moreel) verantwoord handelen van werknemers en politieke ambtsdragers bevorderen. En we beschermen hen tegen misstappen door onnodige risico's en verleidingen weg te nemen.	• Beleid opstellen, actualiseren en vaststellen; • Extra capaciteit voor een bureau Integriteit en VPT inrichten met een groep van vertegenwoordigers (klankbordgroep).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Vertrouwen van werknemers en politieke ambtsdragers in elkaar en vertrouwen van partners, ondernemers en inwoners in gemeente Westland.	• Communicatie, bewustwording en trainingen over integriteit.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Borgen van integriteit binnen de organisatie gemeente Westland.	• Realiseren vertrouwenspersoon integriteit; • Ontwikkelen anonieme enquête of vraag toevoegen bij medewerkers in het tevredenheidsonderzoek.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Balans tussen zelfstandig oordelen en handelen van werknemers en politieke ambtsdragers. En het voorkomen en aanpakken van integriteitschendingen.	• Meldpunt integriteit/VPT inrichten; • Casuïstiek behandelen met uitvoeren (extern) onderzoek.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Veilige publieke taak			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Beperking van VPT-gerelateerde incidenten en de juiste nazorg bieden na incidenten.	• VPT beleid actualiseren en vaststellen; • Extra capaciteit om een bureau VPT en integriteit in te richten met een groep vertegenwoordigers (klankbordgroep); • Meldpunt integriteit/VPT inrichten; • Casuïstiek behandelen met uitvoeren (extern) onderzoek; • Communicatie, bewustwording en trainingen over VPT.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 6	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	2024	2025	2026
Aanpak ondermijning	815	815		844		7	1.666	0	0	0
Crisisbeheersing en Rampenbestrijding	31	31		0			31	0	0	0
Fysieke veiligheid	10.758	10.758	30	413		271	11.472	1.040	1.040	1.040
Zorg en Veiligheid	428	428		-52		165	541	186	186	186
Totaal lasten programma 6	12.032	12.032	30	1.205		443	13.710	1.226	1.226	1.226
Aanpak ondermijning	0	0		-844			-844	0	0	0
Crisisbeheersing en Rampenbestrijding	0	0					0	0	0	0
Fysieke veiligheid	-137	-137	-30	15			-152	-15	-15	-15
Zorg en Veiligheid	0	0					0	0	0	0
Totaal baten programma 6	-137	-137	-30	-829			-996	-15	-15	-15
Saldo van baten en lasten	11.895	11.895	0	376		443	12.714			
Stortingen reserves	0	0					0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-125	-125				125	0	0	0	0
Totaal reservemutaties programma 6	-125	-125				125	0	0	0	0
Saldo programma 6	11.770	11.770	0	376	0	568	12.714	1.211	1.211	1.211

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

7. Sport, onderwijs en recreatie

Producten

Sportbeleid en accommodaties			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Voldoende duurzame sportfaciliteiten op de sportparken en in de buitenruimte.	• Optimaliseren van gebruik van bestaande sportfaciliteiten door middel van samen en gezamenlijk gebruik; • Uitvoeren van beheer en dagelijks onderhoud van sportvelden en accommodaties; • Nieuwe aanbesteding van de binnensportaccommodaties en de zwembaden (voorbereid in 2022, per 2023 nieuwe aanbieder); • Bij vervanging en/of uitbreiding is een duurzame oplossing de norm.		Continuïteit exploitaties gewaarborgd door verlening overeenkomsten voor 2023 onder aangepaste financiële voorwaarden. Nieuwe aanbieder per 2024
Een krachtig verenigingsleven waarin iedereen mee kan doen (Sportbeleid).	• Het sportbeleid Westland actualiseren, het oude sportbeleid is verlopen en biedt de kans mee te gaan met de trends en ontwikkelingen van nu; • Uitvoeren van lokaal sportakkoord 2023-2026 (door Vitis); • Verlening van exploitatiesubsidies.		Uitwerking van deze onderdelen vindt plaats.
Stimuleren van topsport in Westland.	• Inzetten van het Topsportfonds Westland; • Jaarlijks "Westlands Sportgala" met uitreiking van de Westlandse Sportprijzen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Voldoende kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties verspreid over de dorpen in Westland.	• De 25% regeling voor investeringen in de accommodaties van de sportverenigingen wordt voortgezet en ook uitgebreid voor niet-sport verenigingen (zoals in 2022 al is ingezet);		Voor de uitbreiding van de capaciteit van sportpark De Zweth (De Lier) zijn diverse scenario's verkend en is een intentie-overeenkomst afgesloten voor de benodigde

	• Structurele vrijstelling OZB voor sportverenigingen; • Afronden van de verkenning uitbreiding de Zweth en starten met realisatie ervan (verwerving grond, wijziging bestemmingsplan); • Verkenning sportaccommodaties op Floragebied (zie programma 4 Economie & Mobiliteit).		grondaankoop. Met Verburch is overeenstemming bereikt over het gewenste uitbreidingsscenario. In relatie tot Sportpark de Zweth, betreft dit fase 1. In deze fase volgt nadere uitwerking en realisatie betreft een apart besluitvormingstraject richting de raad. Benodigde financiële middelen worden uitgewerkt en bij de raad aangeboden bij de voorjaarsactualisatie.
Uitvoeren bewegingsonderwijs.	• Zorgen voor voldoende en goede gymaccommodaties; • De gemeente voorziet in een bijdrage daar waar het bewegingsonderwijs in een niet-gemeentelijke gymzaal plaatsvindt.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>OZB compensatie sportverenigingen verlagen €18.000 (structureel)</u> Budget OZB compensatie kan structureel met € 18.000 verlaagd worden omdat gebleken is dat dit te hoog is geraamd. <u>Contractverlenging Optisport € 626.000 (structureel)</u> In 2023 is het contract met Optisport verlengd wat resulteert in een structurele kostenstijging van € 626.000.			
Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve <u>Reserve zwembaden</u> Jaarlijks wordt een storting in deze reserve geraamd van € 285.000. In 2023 staan onttrekkingen geraamd voor investeringen Waterman en Hoge Bomen. Onttrekkingen aan reserves ter dekking van investeringen zijn toegestaan door de provincie. In die gevallen wordt de aanwending gezien dat dekkingsreserve voor de uit de investering voortvloeiende kaptaallasten (rente en afschrijving). Jaarlijkse storting in een reserve zijn echter niet toegestaan. In dit geval schrijft het BBV voor dat jaarlijks onderhoud aan zwembaden een exploitatiebudget moet zijn en voor groot onderhoud een voorziening met onderliggend beheerplan in gesteld moet worden. Voorgesteld wordt de reserve eind 2023 op te heffen en vanaf 2024 de jaarlijkse storting in de reserve om te zetten naar een jaarlijks exploitatiebudget. Daarnaast moet onderzocht worden of dit budget (deels) in een in te stellen voorziening voor groot onderhoud moet worden gestort (mits hieronder een valide beheerplan is opgesteld).			

Onderwijs & onderwijshuisvesting			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Gelijke kansen voor iedereen • Verbeteren taalniveau, • Integrale aanpak rondom taalontwikkeling, - samenwerkingen tussen scholen, ouders en kinderen van 0-18 jaar d.m.v. educatief partnerschap, • Soepele overgangen realiseren tussen opvang- en onderwijssectoren	• Verbinden van onderwijs en bibliotheken, en taalaanpak, ook voor volwassenen, bijvoorbeeld door Bibliotheek op school; • Versterken van de schakelklas in samenhang met ISK (internationale schakelklas); • Verbeteren en vervolgens zorgen voor een goed geborgde leerlijn naar het onderwijs; • Herijken van de huidige subsidieregeling peuteropvang/VVE omdat deze lastig uitvoerbaar is; • Besluitvorming over voortzetten van de Zomerschool in 2023.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Brede ontwikkeling (leer- en ontwikkelingslijn van 0-23 jaar waarbij samengewerkt wordt met organisaties uit zorg, welzijn, cultuur, sport en bedrijfsleven om aanbod buiten schooltijden te stimuleren).	• Verkennen haalbaarheid jeugdburgemeester; • Het onderwijs, de omgeving en het bedrijfsleven aan elkaar verbinden (vormgeving naar behoefte en wenselijkheid per doelgroep).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Onderwijshuisvesting.	• Uitvoeren IHP PO 2023-2038 en uitvoeringsprogramma IHP; • Opstellen van een nieuw IHP-VO; • Voorbereiden huisvestingsprogramma 2023 (en verder) door middel van de nieuwe aanpak volgend uit IHP; • Projecten in het VO: Tienercollege (Poeldijk) en Vakcollege (Naaldwijk), tijdelijke huisvesting ISW Hoogeland (Naaldwijk); • Projecten in het PO (Waelcampus, Samenwerkingsschool Wateringen Noord, Molensloot De Lier, Hoogvlieger Naaldwijk permanent en Monster-Noord);		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	• Projecten bewegingsonderwijs (Gymzalen Sweelincklaan).		
Voor iedereen een passende plek en ondersteuning	• Binnen het voortgezet onderwijs zetten we in op effectieve en passende ondersteuning met betrokken partijen; • In 2022 is gestart met Peuteropvang op Maat. In 2023 monitoren we dit verder; • Onderzoek naar het combineren van jeugdhulp en onderwijs (experiment met integrale onderwijszorg arrangementen) en ontwikkelen van een afwegingskader; • In kaart brengen preventief ondersteuningsaanbod; • Invoeren routeboek "verzuim en thuiszitter" PO en VO; • Aanbod realiseren voor hoogbegaafden leerlingen i.s.m. met het PO en VO.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Versterken onderwijs en arbeidsmarkt	• Aansluiting PSO/VSO jongeren op de arbeidsmarkt en vervolgonderwijs; • Techniekonderwijs versterken binnen alle lagen van het onderwijs; • Samen met het onderwijsveld werken we aan het Westland als interessante en innovatieve werkplek voor potentiële nieuwe leerkrachten.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Accommodatie bewegingsonderwijs verhoging € 100.000 (structureel)</u> De kosten voor het huren van ruimte voor bewegingsonderwijs zijn de afgelopen jaren gestegen. In 2022 was er sprake van € 42.000 euro overschrijding op de begroting. Nu de prijzen verder zijn gestegen wordt een verhoging van € 100.000 op de bestaande begroting van € 571.000 aangeraden. Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve <u>Budget Onderwijshuisvesting Basisonderwijs € 331.178</u> Bij de slotwijziging 2022 is het genoemde bedrag overgeheveld naar 2025. Echter, het bedrag dient in 2023 beschikbaar te zijn.			

Recreatie en Toerisme (incl. kust en evenementen) Beleid			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
De recreant is bij ons te gast aan het strand waar we ondernemen en genieten. Er is voldoende ruimte om dat te doen, maar dat gaat alleen als de kust veilig is.	- We maken werk van de uitvoeringsagenda Toerisme en Recreatie met bijzondere aandacht voor de handhaving op vakantieparken, beleid voor jaarrond strandexploitatie voor een aantal slagen en ontwikkelen een marketingstrategie; - We financieren bebording van erfgoedlocaties in Westland; - Er komt een beheerskader voor kleedhuisjes waarmee we bepalen hoe we het uitgeven ervan regelen en een nota Strandseizoen; - We stimuleren vaarrecreatie met een goed afgehecht vaarbeleid en aandacht voor watersport in onze promotie en de Westlandse water- en horecacultuur hieromheen; - Er komen 12 camperplaatsen bij Molenslag; - We maken parkeren gemakkelijker, doen onderzoek naar betere verlichting en zorgen voor duurzame bevoorrading van het strand; - We evalueren op termijn de pipowagens en geven strandondernemers voor het volgende strandseizoen duidelijkheid over hun huur en opstal; - De kust is meer dan alleen een recreatiegebied. Kustontwikkeling en -verdediging zijn hard nodig. Westland neemt daarvoor verantwoordelijkheid aan de beslistafels. We zoeken uit wat nodig is voor een kust die klimaatverandering aankan;		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	• We nemen deel aan het Nationaal Park Hollandse Duinen vanuit strategie en toeristisch oogpunt, zodat we er bezoekers mee trekken, maar ook waken voor onrealistische ambities; • We rollen mobimatten uit; • Er komt meer aandacht voor onze evenementen. Grote, zoals Varend Corso, maar ook de feestweken, kermissen en braderieën. We pakken daar onze rol om het leuk te houden voor alle Westlanders en bezoekers; • We blijven 9 strandpaviljoens aanhouden.		
--	---	--	--

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 7	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Sportbeleid en accommodaties (maatschappelijk en fysiek)	8.032	8.512			345	588	9.445	867	867	867
Onderwijs	3.898	4.348	-22	225	331	74	4.956	271	271	271
Onderwijshuisvesting	8.576	8.750				-18	8.732	-24	-355	-24
Recreatie en Toerisme (incl. kust en evenementen) Beleid	292	292				69	361	67	67	67
Totaal lasten programma 7	20.798	21.902	-22	225	676	713	23.494	1.181	850	1.181
Sportbeleid en accommodaties (maatschappelijk en fysiek)	-1.946	-1.946	-24				-1.970	-24	-24	-24
Onderwijs	-15	-15					-15	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-1.013	-1.013	-100				-1.113	-100	-100	-100
Recreatie en Toerisme (incl. kust en evenementen) Beleid	0	0					0	0	0	0
Totaal baten programma 7	-2.974	-2.974	-124				-3.098	-124	-124	-124
Saldo van baten en lasten	17.824	18.928	-146	225	676	713	20.396	1.057	726	1.057
Stortingen reserves	285	285					285	-284	-284	-284
Onttrekkingen reserves	-162	-1.266			-676		-1.942	0	331	0
Totaal reservemutaties programma 7	123	-981			-676		-1.657	-284	47	-284
Saldo programma 7	17.947	17.947	-146	225	0	713	18.739	773	773	773

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

8. Openbare ruimte

Algemene toelichting:

We zien dat de uitvoering van de projecten onder druk staat. Dit komt door kostenstijging op zowel personeel als materieel. De kostenstijgingen bedragen soms wel 30%. Wellicht zullen budgetten bij de 2^e Voortgangsrapportage aanvullend verhoogd moeten worden.

Opgave

Klimaatadaptatie			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Klimaatadaptief ontwikkelen: alle nieuwbouw bouwen conform de richtlijn 'Klimaatadaptief bouwen'.	- Nieuwe overeenkomsten en vergunningverlening toetsen aan het programma van standaarden met betrekking tot gericht op klimaatadaptief bouwen; - Voor de Oranjewijk start een gebiedsproces met de bewoners om naar de lange termijn risico's te kijken in relatie tot wateroverlast; (Verbeterde) Indicatoren die belangrijk zijn voor de bepaling van klimaatbestendigheid voegen we toe in de omgevingsmonitoring.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Verhogen van maatschappelijk draagvlak en actie (stimuleren acties bij bedrijven en bewoners).	'Westlandwoont(werkt)duurzaam'-campagne; - Activiteiten Steenbreek/Tegelwippen; - Onderzoek gemeentelijk klimaatfonds particulieren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Borging van beleid en proces.	- Monitoring en beleidsdoelen stellen (programmeren) om snel te werken aan klimaatadaptatie; - Toepassen van nieuwe klimaatscenario's (door rijk vastgesteld in 2023); - Evaluatie monitoring omgevingswaarden - Indicaties gebruiken in gebiedsontwikkelingen; - Evaluatie van nationaal hitteplan met betrekking tot situatie Westland; - Regelen van subsidies (o.a. Impulsregeling); - Werken aan interne kennisverbreding.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Producten

Infrastructuur (bovengronds en ondergronds).			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Het ontwikkelen van een hoogwaardig systeem van boven- en ondergrondse infrastructuur, waarbij de onderhoudsprogramma's en andere ruimtelijke programma's naadloos op elkaar zijn afgestemd.	- Het toepassen van de integrale gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's voor onderhoud en beheer van de boven- en ondergrondse infrastructuur; - Door het uitwerken van beheerkaders en onderhoudsplannen brengen we in beeld wat hiervoor structureel nodig is; - Het monitoren van de kwaliteit op basis van technische inspecties en schouwen op beeldkwaliteit; - Op basis van de vastgestelde niveaus het kwalitatief en functioneel in stand houden van: wegen, bruggen, tunnels, damwanden, verkeerregelinstanties, openbare verlichting, geluidsschermen en straatmeubilair.		Uitwerking en uitvoering loopt. Momenteel worden we geconfronteerd met enorme prijsstijgingen van gemiddeld 30%, maar ook met excessen groter dan 30%. De prijsstijgingen zijn hoger dan de bekende inflatie van 11% van GWW sector.
Een verkeersveilige gemeente, zowel objectief (het aantal geregistreerde ongevallen) als subjectief (de beleving van de bewoners en bezoekers).	Door het inzichtelijk maken van de verschillende verkeersknelpunten in Westland en het uitvoeren van infrastructurele aanpassingen ter verbetering van de verkeersveiligheid.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Verkeersmaatregelen € 100.000 structureel nadeel</u> Door stijgende kosten worden overschrijdingen verwacht op het begrote budget voor verkeersmaatregelen en ABRI's van in totaal € 100.000. <u>Uitbreiding areaal straatreiniging € 120.000 structureel nadeel</u> Door uitbreiding van areaal en stijgende kosten wordt een overschrijding verwacht van € 120.000 op het budget onkruid op verharding.			
Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve <u>Reserve Wegen</u>			

De reserve van € 427.000 voldoet niet aan de regelgeving waarin staat dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Deze reserve wordt daarom opgeheven. Het saldo komt ten gunste van de algemene reserve.

Groen en Recreatie.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Kwalitatief beter en meer waardevol groen in de leefomgeving.	• Beheer en onderhoud openbaar groen en bestrijding onkruid op vastgestelde kwaliteitsniveaus; • Structureel verhogen budget voor aanleg waardevol groen en beter beheer en onderhoud; • Aanleg nieuw (geconcentreerd) groen bij gebiedsgerichte ontwikkelingen; • Bewaken kwaliteit op basis van technische schouw en invoering buurtschouw 2.0 met bewoners; • Reconstructie groen(plantsoenen) en aanplant nieuwe bomen; • Ondersteuning nieuwe bewonersinitiatieven en zelfbeheer door bewoners.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Het optimaliseren van de belevingswaarde van de kust	• Beheer en onderhoud van de strand- en recreatiegebieden; • Behoud functie familiestrand en het huidig aantal strandpaviljoens; • Het moderniseren van parkeervoorzieningen en inrichting van de strandslagen; • Voorzien in voldoende voorzieningen voor (dag)parkeren en in een goede toegankelijkheid van het strand; • Realiseren camperplekken bij slag Molenslag; • Professionaliseren organisatie strandbeheer.		De inrichting van strandslagen, specifiek de fietsparkeerplaatsen op slag Vlugtenburg en de slagboom op slag Vlugtenburg vertraagt door de benodigde natuurvergunning.

Versterken bestaande blauwe- groenstructuren om ecologische kwaliteiten en recreatie/ sportieve mogelijkheden te bevorderen	• Opstellen groenstructuurplan; • Aanleg natuurvriendelijke oevers; • Bevorderen biodiversiteit en ecologisch onderhoud; • Ontwikkelen sportieve en recreatieve mogelijkheden in de openbare ruimte; • Nieuw speelruimteplan met ruimte voor sportieve voorzieningen in de openbare ruimte; • Vervanging speeltoestellen en aanleg nieuwe speelplekken in samenspraak met bewoners; • Benutten kansen recreatie en toerisme, inclusief watertoerisme.		Door gestegen prijzen voor de vervanging van de speeltoestellen wordt een overschrijding verwacht. We onderzoeken of er mogelijkheden zijn de vervangingen passend te maken door temporisering.
---	---	---	---

Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger

Openbaar groen

In de begroting 2023 is aangegeven dat bij eerste actualisatie een correctie opgenomen wordt. Het tekort in 2023 zal € 1.750.000 zijn. Dit is terug te leiden naar regulier onderhoud (Openbaar groen – schoffelen en hagen knippen), BVC Inspectie en Inspectie.

Speelvoorzieningen

Door gestegen prijzen voor de vervanging van de speeltoestellen wordt een overschrijding verwacht. We onderzoeken of er mogelijkheden zijn de vervangingen passend te maken door temporisering. Hierdoor wordt in 2023 en 2024 een overschrijding op het onderhoudsbudget verwacht van circa € 100.000.

Afvalinzameling			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een goede afvalscheiding en nadruk op hergebruik	• Een helder systeem van inzameling huisvuil met gemak voor de inwoners; • Monitoring van totale tonnage afval; • Laagdrempeligheid tot scheiding bevorderen en evaluatie tussentijds.		De omschakeling van de gele zakken per 1 november 2022 is goed verlopen. Het aantal meldingen is significant afgenomen. De inhoud van ondergrondse PBD-containers wordt vaak afgekeurd, omdat sommige inwoners daar alle restafval in deponeren. Dit betekent geen

			vergoeding, maar een extra kostenpost omdat de inhoud van deze containers dan als restafval wordt verbrand.
Vermindering hoeveelheid restafval per inwoner	• Verwerking huisvuil op een duurzame wijze; • Mogelijkheden grondstofwinning uit afval onderzoeken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Voorkomen van overlast en plagen	• Ongediertebestrijding; • Aantal incidenten monitoren; • Inzetten op ondergrondse inzamelmogelijkheden.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Begraafplaatsen			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Kwalitatieve instandhouding kapitaalgoed.	• Dagelijks beheer en onderhoud van begraafplaatsen met strikte regie richting externe aannemers; • Heldere communicatie over beheer en onderhoud begraafplaatsen; • Beeldkwaliteit van begraafplaatsen verbeteren met benadrukken parkachtige uitstraling.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Goede basis voor begrafenissen en crematies.	• Beheer van aula's; • Evaluatie van aulavoorzieningen.		Met de beheerders van de aula's en de uitvaartondernemers wordt een overleg ingepland om met elkaar te komen tot heldere afspraken waarbij kwaliteit van dienstverlening ook een belangrijk punt is.
Voldoende begraafcapaciteit.	• Ruimen graven.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Waterhuishouding.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een klimaatbestendige waterhuishouding	• Rioolinspectie, onderhoud en reinigen; • Watergangeninspectie, maaien, kanten en sloten; • Duikersinspectie, onderhoud en reinigen; • Beschoeiing inspectie en onderhoud; • Aanleg waterbergingen; • Opstellen Water&Rioleringsprogramma (WRP).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Schoon, voldoende en bruikbaar zoetwater, waarbij klimaatadaptie en circulair de norm zijn.	• Klimaatmaatregelen, waterberging, kwaliteitsverbetering oppervlaktewater, aanpak risicogebieden wateroverlast en hitte.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een klimaatbestendig Westland met een circulaire afvalwaterketen	• Scheiding hemelwater en afvalwater middels afkoppeling; • Samenwerkingen voortzetten in Netwerk Waterketen Delfland (NAD) en Netwerk Schoon en Gezond Water. • Toezicht en handhaving op lekstromen uit kassen en op verstoringen in de riolering.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een gezonde ecologie in de Westlandse wateren	• Aanleg natuurvriendelijke oevers; • Voorkomen overstorten; • Kwalitatief zwemwater.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties budgettair neutraal reserve <u>Reserve riolering</u> Om strijdig gebruik en speculatie van tuinbouwgrond tegen te gaan, is handhaving op basis van de geldende bestemmingsplannen noodzakelijk. In het uitvoeringsprogramma 2019 is opgenomen om gedurende drie collegeperiodes (12 jaar) zowel bestaande als nieuwe strijdigheden aan te pakken en op te lossen. In de dekking is voorzien door aanwending van de reserve riolering. Ook hier is sprake van dekking door de reserve van beheersmatige activiteiten die door de provincie niet wordt geaccepteerd. Voorgesteld wordt de reserve eind 2023 opheffen, het saldo van de reserve toe te voegen aan de algemene reserve en vanaf 2024 geen onttrekkingen meer te ramen.			

Gemeentelijk vastgoed.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Doelmatig omgaan met gemeentelijk vastgoed	• Strategisch Vastgoed beheren en verwerven/afstoten; • Grondposities verwerven om visie te faciliteren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Hoogwaardige sportfaciliteiten	• Sportcomplexen, sportvelden en zwembaden optimaal gebruiken en doelmatig onderhouden.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een goed cultureel voorzieningenniveau	• Maatschappelijke gebouwen beheren, aankopen, aanpassen/renoveren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Zichtbaarheid cultureel erfgoed	• Erfgoed/ monumenten en kerktorens doelmatig onderhouden.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Optimalisatie van de gemeentelijke vastgoed portefeuille	• Samenvoegen van functies en strategisch verwerven en verkopen van vastgoed objecten.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een goede duurzame milieustraat die geschikt is om de komende 50 jaar te gebruiken. .	• Realiseren van één milieustraat op een centrale locatie in onze gemeente voor alle afval(grondstof)stromen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Een centrale locatie voor onze medewerkers buitenruimte.	• Opwaarderen (nieuwbouw) van de gemeentewerf locatie Monster voor de huisvesting van een deel van het ambtelijk apparaat, dat betrokken is bij uitvoerende taken in de buitenruimte.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties budgettaire neutraal reserve			
Reserve Groot onderhoud gebouwen			

Bij de jaarrekening 2021 is door de accountant geconstateerd dat bij de voorziening groot onderhoud gebouwen een actueel beheerplan ontbrak. Dit is een voorwaarde voor een dergelijke voorziening. De reserve is daarom omgezet in een bestemmingsreserve. Echter, de provincie Hanteert hier de BBV-voorschriften. Voor groot onderhoud mag geen reserve worden ingesteld. Overigens is het ook de bedoeling dat zodra er een valide beheerplan is, de reserve weer omgebouwd wordt tot voorziening. Voorgesteld wordt de reserve eind 2023 op te heffen en vanaf 2024 geen toevoegingen en onttrekkingen meer te ramen aan de reserve. De reserve moet zo spoedig mogelijk weer een voorziening worden. Hiervoor is echter een valide beheerplan voor groot onderhoud gebouwen nodig.

Milieubeleid & beheer			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Bepalen indicatoren, meten en aanscherpen doelstellingen op basis van metingen.	Per onderwerp, bepalen indicatoren en meetgegevens (dataverzameling).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Implementatie nieuwe taken en richtlijnen: - Bodemtaken; - Stikstof; - Geluidskaarten voor verkeerslawaaï (omgevingswet); - Energiecontroles; - KaderRichtlijn Water.	- Contractering ODH en PZH inzake overdracht bodemtaken; - Opstellen aanpak stikstof-reductie samen met PZH; - Opstellen geluidskaarten en actieplan; - Taskforce waterkwaliteit glastuinbouw: top 20 knelpunten met PZH, LTO en HHD.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Doel 3: verbeteren opdrachtgeverschap ODH	- Accountmanagement inzetten voor de eigen ambities; - Westland vertaling naar activiteiten ODH.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Wat mag het kosten?

Programma 8	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Klimaatadaptatie	461	461			200	-138	523	60	60	60
Infrastructuur (bovengronds & ondergronds)	18.970	18.970	-19			-103	18.848	-148	-148	-148
Groen en recreatie	9.175	9.175				1.784	10.959	1.945	1.845	1.845
Afvalinzameling	13.520	13.520		-377			13.143	-127	173	323
Begraafplaatsen	2.381	2.381				6	2.387	0	0	0
Waterhuishouding	15.774	15.774		450		-46	16.178	396	396	621
Gemeentelijk vastgoed en grond	3.234	3.230	161		607	20	4.018	407	407	407
Milieubeleid en -beheer	4.354	4.354		1.000		164	5.518	563	563	563
Totaal lasten programma 8	67.869	67.865	142	1.073	807	1.687	71.574	3.096	3.296	3.671
Klimaatadaptatie	0	0					0	0	0	0
Infrastructuur (bovengronds & ondergronds)	-1.047	-1.047					-1.047	0	0	0
Groen en recreatie	-158	-158					-158	0	0	0
Afvalinzameling	-16.110	-15.760		14.506			-1.254	14.406	14.256	14.256
Begraafplaatsen	-1.534	-1.534					-1.534	0	0	0
Waterhuishouding	-15.759	-16.130		-450			-16.580	-450	-450	-675
Gemeentelijk vastgoed en grond	-2.219	-2.219	-162				-2.381	-162	-162	-162
Milieubeleid en -beheer	-15	-15		-1.000			-1.015	0	0	0
Totaal baten programma 8	-36.842	-36.863	-162	13.056			-23.969	13.794	13.644	13.419
Saldo van baten en lasten	31.027	31.002	-20	14.129	807	1.687	47.605	16.890	16.940	17.090
Stortingen reserves	0	0					0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-1.939	-1.935	2		-200		-2.133	533	532	532
Totaal reservemutaties programma 8	-1.939	-1.935	2		-200		-2.133	533	532	532
Saldo programma 8	29.088	29.067	-18	14.129	607	1.687	45.472	17.423	17.472	17.622

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

9. Politiek en bestuur

Producten

Bestuur			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een goed werkend en navolgbaar gemeentebestuur.	<u>Gemeenteraad:</u> - Kaderstellen voor beleid en controleren of het college het beleid goed heeft uitgevoerd. <u>College:</u> - Uitvoeren van besluiten van de gemeenteraad; - Uitvoeren van wetten en regelingen van het Rijk en de provincie; - Uitvoeren van het collegewerkprogramma binnen de financiële ruimte van de Begroting.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Besluitvormingsprocessen			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Een transparant, tijdig en zorgvuldig besluitvormingsproces.	- Beschrijven en verbeteren van de processen; - Verbeteren van het ondersteunende systeem (Parlaeus); - Betrokkenheid raad bij besluitvorming vergroten door in het proces meer interactie te creëren.		De implementatie van Parlaeus verloopt moeizaam. Het systeem is niet stabiel en kampt met storingen en uitval. Met de leverancier zijn de afspraken aangescherpt maar de nakoming stagneert.

Verkiezingen			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Goed en open verloop van verkiezingen.	Aan de hand van het vaste draaiboek Verkiezingen organiseren van provinciale		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

	en waterschapsverkiezingen (maart 2023).		
--	--	--	--

Externe betrekkingen, incl. internationale zaken			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
• Versterken van de relaties met belangrijke partners; • Bestuurlijke aanwezigheid in de regio.	• Collegeleden nemen deel aan relevante bestuurlijke netwerken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats
• Collegeleden zijn ambassadeurs van Westland richting bezoekers uit binnen- en buitenland.	• Ontvangst binnen- en buitenlandse delegaties; • Organiseren van en aanwezig zijn bij relevante momenten waar de belangen van Westland gediend kunnen worden.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 9	Begroting	Begroting	Reeds	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	besloten ProRap 2022	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Bestuur	1.900	1.900	116	-6		-258	1.752	-263	-263	-263
Verkiezingen	382	382				2	384	0	0	0
Externe betrekkingen incl. internationale zaken	473	473		106		5	584	106	106	106
Griffie en gemeenteraad	2.539	2.539					2.539	0	0	0
Totaal lasten programma 9	5.294	5.294	116	100		-251	5.259	-157	-157	-157
Bestuur	-7	-7					-7	0	0	0
Verkiezingen	0	0					0	0	0	0
Externe betrekkingen incl. internationale zaken	0	0					0	0	0	0
Griffie en gemeenteraad	0	0					0	0	0	0
Totaal baten programma 9	-7	-7					-7	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.287	5.287	116	100		-251	5.252	-157	-157	-157
Stortingen reserves	0	0					0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-50	-50					-50	0	0	0
Totaal reservemutaties programma 9	-50	-50					-50	0	0	0
Saldo programma 9	5.237	5.237	116	100	0	-251	5.202	-157	-157	-157

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

10. Financiën en algemene dekkingsmiddelen

Producten

Algemene dekkingsmiddelen			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Zorgen dat de gemeente Westland de inhoudelijke resultaten kan bereiken, zoals in andere projectkaarten beschreven.	• Verwerken circulaires gemeentefonds; • Jaarlijks opstellen van het Financieel Meerjarenperspectief (FMP). Zie voor lokale belastingen en rente en dividend de producten Belastingen en Treasury.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats

Treasury			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
De financieringskosten van Westland zo laag mogelijk houden.	• Kasbeheer: sturen op minimale opname van kasgelden en tegen zo laag mogelijke kosten, op basis van een periodiek opgestelde kasprognose; • Gemeentefinanciering: het aantrekken van financieringen voor een periode van 1 jaar en langer binnen de kaders die in het treasury statuut zijn vastgelegd. In de paragraaf 5.4 financiering van deze begroting wordt nader ingegaan op de financieringsbehoefte van Westland en de daarbij behorende kosten.		In de begroting is uitgegaan van een financieringsbehoefte van € 21 mln. over 2023. Daarvan is inmiddels € 20 mln. ingevuld. Het is de verwachting dat er gedurende 2023 € 41 mln. extra financiering nodig is (kort en lang samen). De exacte hoofdsom en timing ervan zijn afhankelijk van de voortgang en timing van uitvoering van de programma's. De hogere financieringsbehoefte, tezamen met de rentestijging (exogene ontwikkeling) zal waarschijnlijk leiden tot extra financieringslasten.
Financiële risico's zoveel mogelijk beperken.	• Leningen en garanties: Het beoordelen van de financiële positie en kredietwaardigheid van partijen waaraan		Het overbruggingskrediet van de Boetzelaer loopt per half april 2023 af. Het is de

	leningen of garanties worden of zijn verstrekt. Eventueel opvragen van extra zekerheden; • Marktomstandigheden: Het afstemmen van nieuwe leningen/uitzettingen op de bestaande financiële positie en liquiditeitenplanning en de marktomstandigheden. In de paragraaf 5.4 financiering van deze begroting wordt nader ingegaan op de financiële risico's.		verwachting dat er een (door wie?) nieuwe garantie wordt aangevraagd door de Boetzelaer voor het doen van duurzaamheids-investeringen, voor een bedrag van ca € 1 mln. voor het einde van het jaar. Er zijn door de raad initiatiefvoorstellen ingediend voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan particulieren en maatschappelijke instellingen vanuit een te vormen fonds. Dit betekent een extra financieringsbehoefte van € 1,5 mln.
Vermogenswaarden van de gemeente binnen de in de Wet Fido bepaalde bandbreedte houden.	• Kasgeldlimiet: zorgdragen dat de kasgeldlimiet niet wordt overschreden door het tijdig aantrekken van lange termijn leningen; • Renterisiconorm: zorgdragen dat de renterisiconorm niet wordt overschreden door middel van het plannen van nieuwe leningen die door Westland zijn aangetrokken. In de paragraaf 5.4 financiering van deze begroting wordt nader ingegaan op de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Belastingen			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang

Het realiseren van de geraamde belastingopbrengsten.	• Realistisch begroten en vervolgens opleggen en invorderen van de belastingaanslagen. Zie ook de paragraaf lokale heffingen.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
De tarieven voor rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn kostendekkend. De hoogte van de OZB ontwikkelt zich jaarlijks conform de nationale consumentenprijsindex.	• Jaarlijks de belastingtarieven aanpassen, waarbij de tarieven voor rioolheffing en afvalstoffenheffing kostendekkend zijn en de hoogte van de OZB zich jaarlijks ontwikkelt conform de nationale consumentenprijsindex; • Belastingverordeningen eind van het jaar ter vaststelling voorleggen aan de raad.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Kostendekkende tarieven.	• Waar mogelijk 100% kostendekkende tarieven vaststellen voor Afvalstoffenheffing, Riool- en Waterzorgheffing, Lijkbezorgingsrechten, Leges en Marktgelden.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)

Programma 10	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Algemene dekkingsmiddelen	16.000	16.630	4.432	-5.092		-5.293	10.677	-6.756	-7.174	-7.174
Treasury	-1.526	-1.526				3	-1.523	0	0	0
Belastingen	755	755		477		8	1.240	477	477	477
Totaal lasten programma 10	15.229	15.859	4.432	-4.615		-5.282	10.394	-6.279	-6.697	-6.697
Algemene dekkingsmiddelen	-176.481	-176.481	-7.412				-183.893	-6.451	-5.921	-10.876
Treasury	-15.694	-15.694	51	276			-15.403	327	327	327
Belastingen	-33.123	-33.921	-835	-14.606			-49.362	-15.591	-15.741	-15.891
Totaal baten programma 10	-225.298	-226.096	-8.196	-14.330			-248.622	-21.715	-21.335	-26.440
Saldo van baten en lasten	-210.069	-210.237	-3.764	-18.945		-5.282	-238.228	-27.994	-28.032	-33.137
Stortingen reserves	28.318	35.622	-325		1.867		37.164	-1.298	-1.298	802
Onttrekkingen reserves	-26.909	-34.843			-2.474		-37.317	100	100	-2.000
Totaal reservemutaties programma 10	1.409	779	-325		-607		-153	-1.198	-1.198	-1.198
Saldo programma 10	-208.660	-209.458	-4.089	-18.945	-607	-5.282	-238.381	-29.192	-29.230	-34.335

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

11. Organisatie en overhead

Opgaven

Organisatie(ontwikkeling)			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Realiseren van een robuuste personele organisatie zowel kwalitatief als kwantitatief.	- Realiseren van realistische en haalbare programmering; - Werving crisisaanpak; - Grip op bezetting (o.a. door strategische personeelsplanning); - Optimale match mens & werk; - Doen we de juiste dingen?		Formatie op orde vraagt aandacht. We zijn hard op weg om voldoende bezetting te hebben voor het realiseren van de opgaven en producten. Hiervoor worden wervingscampagnes ontwikkeld en wordt actief de arbeidsmarkt benaderd om nieuwe collega's te werven.
Realistisch werkpakket.	- Analyseren huidige programmering en nieuwe programmering; - Doen van bestuurlijke voorstellen en voorleggen van keuzes.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Verbeteren van de ambtelijke – Bestuurlijke samenwerking.	- Proces starten met college, raad en griffe; - Bijeenkomsten ambtelijke organisatie, college, raad en griffie.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Continue persoonlijke professionele ontwikkeling.	- Trainingsprogramma's managers, medewerkers en teams (kennis, houding en gedrag); - Werken met interne opdrachtenmarkt (pilot opdrachtenmarkt).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Ontwikkelagenda voor het concern.	Alle lopende brede organisatieontwikkelingen bundelen en focussen op wat nu nodig is. Daardoor maken we een samenhangende en haalbare ontwikkelagenda t/m 2026 (programma/planning).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Digitale transformatie.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Professionele en digitale dienstverlener voor inwoners en bedrijven.	- Nauwe samenwerking met het primaire proces organiseren en meer inspelen op de klantbehoefte; - Bewustzijn creëren en ontwikkelingen volgen van de klanten.	kleur	Toelichting
Datagedreven en datagericht werken.	- Opstellen van een organisatiebrede visie op datagedreven werken gebaseerd op het dienstverleningsconcept WL; - Opstellen van een programmaplan; - Uitvoering geven aan het programmaplan.		Het programmaplan is eind 2022 akkoord bevonden.
Zaakgericht en digitalisering dienstverlening.	Zaakgericht en digitaal werkproces uitrollen met de focus op de noodzakelijke processen om zo en duidelijk beeld van de klant te hebben.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Kibioo (€ 350.000 incidenteel nadeel)</u> Voor Kibioo is in 2023 € 350.000 incidenteel benodigd om externe expertise en programma- en projectleiding in te huren, omdat die intern in onvoldoende mate aanwezig is. Daarnaast zijn er meer technische koppelingen tussen ICT-applicaties nodig dan in eerste instantie waren voorzien. Die koppelingen zijn, net als het gehele programma, onmisbaar als we willen voldoen aan onze visie op Dienstverlening waarbij we streven naar een integraal klantbeeld en zo veel mogelijk digitaal onze klanten willen ondersteunen. Deze taken zijn noodzakelijk omdat we als gemeente moeten voldoen aan de Archiefwet, de Wet Open Overheid en de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer. Van het extra budget van € 350.000 is € 50.000 bestemd voor het bouwen van een subsidievolgstelsel voor de verbeteropdracht Subsidiebeleid, -verordening en -regelingen dat in ditzelfde programma is opgenomen.			

Verbeteropdracht

Modernisering financiële sturing			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang

College heeft met inbegrip van management en medewerkers actueel inzicht over financiële stand van zaken, en gaan samen het gesprek aan om tijdig te kunnen sturen op actuele ontwikkelingen.	• We stellen financiële rapportages beschikbaar die gericht zijn op de sturingsbehoeften; • We zorgen ervoor dat we beschikken over de expertise en vaardigheden om de informatie uit de financiële rapportages te gebruiken voor sturing; • We richten een gesprekscyclus op die in lijn is met het opdrachtgericht werken.		De accountant heeft geconstateerd dat de interne beheersing en de beheersing van de IT-omgeving verbeterd moeten worden. De accountant heeft voorts aandacht gevraagd voor frauderisicomanagement en de rechtmatigheidsverantwoordin g. Een plan structurele verbetering Interne Beheersing is gemaakt en de uitvoering is gestart. Doorlooptijd tot en met eerste kwartaal 2024.
---	--	---	---

Risicomanagement			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Risico's en bijbehorende beheersmaatregelen zijn integraal onderdeel van weloverwogen besluitvorming en de uitvoering daarvan.	• Periodieke actualisatie van risico's waarbij naast financiële schade ook oog is voor risico's die niet getalsmatig te kwantificeren zijn. De grootste risico's krijgen een plek in het risicoregister in de P&C-documenten; • Uitvoering geven aan de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie; • Waar mogelijk risicomanagement koppelen aan lopende verbetertrajecten en kansen (no regret acties).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Subsidiebeleid, - verordening en -regelingen			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang

Betere juridische grondslag voor de subsidieverlening. Inzicht in verkapte subsidies.	• Vaststellen subsidiebeleid, de algemene subsidieverordening en de subsidieregelingen.		De verwachting is dat het subsidiebeleid en de Algemene Subsidieverordening 2024 (ASV2024) in november of december 2023 in de raad zullen worden vastgesteld. Hierbij wordt gestreefd naar gelijktijdige vaststelling van het huurprijzenbeleid gemeentelijk vastgoed gezien de samenhang met het subsidiebeleid (verkapte subsidies). Ook is de verwachting dat de nadere regels (de subsidieeregels) nog dit jaar door het college worden vastgesteld. Aanvullende kosten, niet in de begroting opgenomen, voor projectleiding.
Vereenvoudiging werkprocessen en verbeteren inzicht status subsidie door het moderniseren van het subsidievolgsysteem.	• Implementatie subsidievolgsysteem afgestemd op het gemeentelijke zaak- en financieel systeem.		Vanuit de implementatie van de maatregelen van het RKC-onderzoek is het noodzakelijk om een subsidievolgsysteem te implementeren. Wij willen hiervoor zo goed als mogelijk aansluiten bij ons nieuwe gemeentelijke zaakstelsel Kibioo. Een pilot voor twee subsidieregelingen duurzaamheid heeft uitgewezen dat dit succesvol kan worden vorm gegeven. Wij hebben het voornemen alle nieuwe nadere regels op basis

			van deze pilot vorm te geven in het zaaksysteem. Aanvullende kosten, niet in de begroting opgenomen, voor zelf bouwen subsidievolgsysteem in het zaaksysteem Kibioo.
Verbetering rapportage subsidies aan de raad.	Paragraaf subsidies in de begroting 2024.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Herziening subsidiestelsel (€ 75.000 incidenteel nadeel)</u> Er is voor de herziening van het subsidiestelsel een incidenteel budget van € 75.000 nodig om de aanbevelingen van het RKC-onderzoek verder operationeel te maken.			

Producten

Klachtenmanagement gedragingen en inhoud			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
- Realiseren van een beter digitaal klachtensysteem; - Aanstellen gemeentelijke ombudsman; - Goed en optimaal lopend klachtenproces van de gemeente Westland.	- Digitalisering van de klachtbehandeling; - Mogelijkheden verkennen voor het aanstellen van een gemeentelijke ombudsman; - Monitoren klachten (afhandeling, zorgvuldig en tijdig).		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Inspraak en participatie			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Beleid dat beter aansluit op de behoeften van inwoners.	Zichtbaarheid en open staan voor ontwikkeling.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Draagvlak onder inwoners voor beleid groeit.	Resultaten inspraak- en participatietrajecten zichtbaar maken.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Het wederzijds vertrouwen vergroten door direct contact tussen gemeente en inwoners.	• Inspraak en participatietrajecten evalueren en optimaliseren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
--	---	---	---

Governance verbonden partijen.			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
• Rechtmatige besluitvorming; • Behoud aandeelhouderswaarde; • Dividendontvangsten volgens meerjarenraming; • Doelmatige organisaties; • Risico-inschatting en risicomanagement; • Effectief en efficiënt beheersysteem VP.	• Besluitvorming en governance VP; • Ontwikkeling aanpak en uitvoering risicomanagement; • Uitoefening bevoegdheden en belangen eigenaar; • Ontwikkeling en monitoring Governance VP (Systeem); • Periodieke evaluatie verbonden partijen en beheersysteem; • Herijking Beleidskader Governance VP; • Implementatie jurisprudentie en nieuwe wetgeving; • Besluitvorming nieuwe VP, wijziging VP of afstoten VP; • Jaarlijkse kaderstelling; • Verantwoording en verslaglegging paragraaf; • Actueel houden verplicht Register VP; • Opstellen en implementeren leidraad systeempartners; • Kenniscentrum en Educatie beheer VP.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

GEO Basisregistratie			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
WOZ: algemeen oordeel Waarderingskamer uitvoering Wet WOZ handhaven op Goed (5 sterren).	• Uitvoeren werkzaamheden basisregistratie WOZ.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
BAG: resultaat verantwoordingsrapportage ENSIA totaalscore > 75% (=landelijke norm).	• Uitvoeren werkzaamheden basisregistratie BAG.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
BGT: resultaat verantwoordingsrapportage ENSIA totaalscore > 75% (=landelijke norm).	• Uitvoeren werkzaamheden basisregistratie BGT.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

BRO: resultaat verantwoordingsrapportage ENSIA totaalscore > 60% (=landelijke norm).	• Uitvoeren werkzaamheden basisregistratie BRO.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Benoemde prestatie-indicatoren (paragraaf lokale heffingen).	• Jaarlijks zichtbaar in de paragraaf Lokale Heffingen bij de begroting en jaarrekening.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

(Online) Communicatie en marketing			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Belanghebbenden - inwoners, bedrijven, instellingen – goed, begrijpelijk en op tijd informeren en waar mogelijk betrekken.	• We maken actief gebruik van de methode Direct Duidelijk als het gaat over taal – de gebruiker staat dan centraal. Onze website is één van de dragers waarmee we onze belanghebbenden bereiken, in januari 2023 leveren we de nieuwe website gemeentewestland.nl op waar dienstverlening en onze belangrijkste opgaven centraler staan. Tot slot betrekken we belanghebbenden via de verschillende niveaus van participatie - zie voor meer informatie de uitleg over participatie.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Taken, doelen en ambities van de gemeente zichtbaar maken voor de inwoners.	• Op basis van interne- en externe data zorgen we ervoor dat de meest impactvolle en/of behoeftevolle onderwerpen makkelijk vindbaar en Direct Duidelijk zijn.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Buitenwereld naar binnen halen gericht op de dienstverlening.	• Aan de hand van omgevingsanalyses richten we onze blik naar buiten en verzamelen we input en feedback van inwoners om zo de vertaling te maken naar onze binnenwereld.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger			
Algemene voorlichting (€ 140.000 structureel nadelig)			

Het budget algemene voorlichting is in de perspectiefbrief 2020 abusievelijk vanaf 2023 structureel met € 140.000 afgeraamd. Om dezelfde taken te kunnen blijven doen is herstel van deze aframing noodzakelijk. Gevraagd wordt het budget vanaf 2023 structureel te verhogen met € 140.000.

Gestegen kosten gemeentepagina (€ 95.000 structureel nadelig)

De kosten voor de gemeentepagina zijn gestegen door een nieuwe aanbesteding in 2022. Hierdoor is een verhoging van het budget algemene voorlichting benodigd vanaf 2023 met € 95.000.

Inkoop.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Beheersen en overzicht hebben van bestaande en nieuwe contracten.	Vorbereiden aanschaf contractbeheersysteem.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Herziening Inkoopbeleid.	Bestuurlijke en maatschappelijke wensen/doelen meenemen in de overweging.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger

Dit product heeft geen financiële mutaties.

Gegevensbescherming / Security

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
In staat zijn om in geval van cybercrises te zorgen dat de (interne) dienstverlening gewaarborgd blijft.	- Opstellen business continuityplan; - Crisisplan; - Crisissimulatie organiseren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).	- Information Security Management System (ISMS) implementeren; - Preventieve beveiligingstoetsen uitvoeren.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Bewustwording medewerkers.	Bewustwordingstrainingen over informatiebeveiliging en AVG via de Westland Academy verder vormgeven.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger

Dit product heeft geen financiële mutaties.

Personeel & Organisatie (HRM)			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang
Adequaat adviseren en ondersteunen Bestuur en Management in de uitvoering van hun HR-taken	- Ondersteunen, adviseren en goede voorwaarden scheppen op het gebied van HRM - Aanbesteden en implementeren Online-HRM systeem		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Verbeteren arbeidsmarktpositie	- Aantrekken jong talent - Aantrekkelijke werkgever worden op de arbeidsmarkt - Bieden van moderne arbeidsvoorwaarden - Creëren van Garantiebanen/MVO - Ontwikkelen flexibele schil		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Doorontwikkeling Talentmanagement	- Westland (Talent) Academie - Implementeren beleidsvisie Lerende Organisatie - Doorontwikkeling Gesprekscyclus - Implementeren opdrachtenmarkt		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Vergroten duurzame inzetbaarheid	- Opstellen en uitvoeren Vitaliteitsplan - Optimaliseren Arbo en verzuimmanagement		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Vergroten inzicht toekomstige personeelsbehoefte	Ontwikkelen en implementeren systeem van strategische personeelsplanning		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Toelichting financiële mutaties niet budgettair neutraal van € 50.000 of hoger <u>Arbovoorziening (€ 130.000 structureel nadelig)</u> Vanwege de gestegen kosten van onder andere de abonnementskosten van de arbodienst is een herziening van het daarvoor bestemde budget benodigd. Door deze stijging is het niet meer mogelijk de kosten binnen de begroting op te vangen. Voorgesteld wordt om het budget structureel met € 130.000 te verhogen om aan de arbo-verplichtingen te kunnen blijven voldoen.			

Invoering Wet open overheid			
Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?	Voortgang	Toelichting voortgang

Passieve openbaarmaking binnen gestelde wettelijke termijnen	• Efficiënt inrichten van informatiehuishouding en organisatie.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Actieve openbaarmaking vanaf 1 januari 2023 op landelijk digitaal platform PLOOI	• Zorgdragen dat volgens de Woo aangewezen informatie gefaseerd wordt gepubliceerd.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.
Bewustwording organisatie	• Trainingen, communicatie, evaluatie.		Uitvoering van de activiteiten vindt conform vastgestelde begroting plaats.

Mutaties paragraaf bedrijfsvoering

Onderstaande producten en mutaties maken onderdeel uit van paragraaf Bedrijfsvoering, maar zitten cijfermatig in dit programma.

Informatievoorziening & Automatisering

Kosten wettelijke uitwijk datacenter (€ 65.000 structureel nadelig)

Voor ons datacenter voor de BAG en BRP is een uitwijkvoorziening wettelijk verplicht. Hier is structureel budget voor benodigd van € 65.000 per jaar.

Extra onttrekking reserve masterplan digitalisering (€ 700.000)

Voor het opstarten van het programma Eigentijdse ICT is een extra onttrekking aan de reserve masterplan digitalisering benodigd. Met deze extra middelen kan er gestart worden met de vernieuwing van het datacenter. Deze noodzakelijke vernieuwing staat in het teken van een geheel nieuw platform waar onze applicaties, werkplekken en mobiele devices op gaan draaien, alsook van de nieuwe telefonie oplossing.

Documentaire Informatievoorziening DIV

Corsa upgrade (€ 60.000 incidenteel nadelig)

Corsa is ons DMS/RMA waar de hele organisatie mee werkt en waarin al onze bedrijfs-kritische informatie staat. Daar het uitfaseren van deze applicatie meer met zich meebrengt dan in eerste instantie werd verwacht, dienen we Corsa in de lucht te houden omdat we anders het risico lopen informatie te verliezen. Daarnaast is het niet mogelijk om zonder deze upgrade security checks uit te voeren waardoor we niet beveiligd zijn voor datalekken. Hiervoor is budget benodigd om de upgrade van Corsa in te bedden in de organisatie met een was/wordt lijst om de veranderingen aan de medewerkers inzichtelijk te maken. Tevens is hiervoor ondersteuning vanuit de leverancier benodigd.

Concerncontrol

Programmamanager modernisering financiële sturing (€78.000 incidenteel nadelig)

De inhuur van de programmanager Modernisering Financiële Sturing & Beheersing was aanvankelijk geraamd tot en met 2022. Echter, gezien de bevindingen van de accountant over de interne beheersing en gezien de voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording die het college voor het eerst over 2023 moet afleggen, is het wenselijk dat de bestaande opdracht van de programmamanager wordt uitgebreid met beide elementen en dat zijn contract wordt verlengd tot en met 2023. De verwachte incidentele kosten bedragen € 78.000.

Wat mag het kosten?

(bedragen x € 1.000)										
Programma 11	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Opgave/product	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Overhead - personeel	36.318	35.992	578	477		2.917	39.964	4.141	4.559	4.559
Overhead - huisvesting	3.920	3.920		132			4.052	132	132	132
Overhead - facilitair	503	503		36		66	605	42	42	42
Overhead - ICT	5.936	6.270	19	517	700	365	7.821	534	515	134
Overhead - dekking uit investering en grondexploitaties	-3.570	-2.963					-2.963	0	0	0
Organisatie-overig	2.305	2.415				261	2.676	229	229	229
Totaal lasten programma 11	45.412	46.137	597	1.112	700	3.734	52.280	5.078	5.477	5.096
Overhead - personeel	-768	-768					-768	0	0	0
Overhead - huisvesting	0	0					0	0	0	0
Overhead - facilitair	0	0					0	0	0	0
Overhead - ICT	0	0					0	0	0	0
Overhead - dekking uit investering en grondexploitaties	0	0					0	0	0	0
Organisatie-overig	-2	-2	-2			2	-2	0	0	0
Totaal baten programma 11	-770	-770	-2			2	-770	0	0	0
Saldo van baten en lasten	44.642	45.367	595	1.112	700	3.736	51.510	5.078	5.477	5.096
Stortingen reserves	0	0					0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-3.608	-4.333			-700		-5.033	0	19	400
Totaal reservemutaties programma 11	-3.608	-4.333			-700		-5.033	0	19	400
Saldo programma 11	41.034	41.034	595	1.112	0	3.736	46.477	5.078	5.496	5.496

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

Toelichting op tabel

De meeste opgaven en producten in dit programma zijn niet aan specifieke budgetten gekoppeld. Voor organisatieontwikkeling en versterken organisatie staan de budgetten in een stelpost op programma 10 Financiën en algemene dekkingsmiddelen. Deze budgetten moeten nog naar andere programma's verdeeld worden.

De onder de noemer “overhead” opgenomen kosten zijn volgens BBV-regelgeving als overhead gelabeld en betreffen onder andere (dus niet limitatief) de kosten van alle hiërarchische leidinggevenden in het primaire proces, managementondersteuning, HRM, inkoop, communicatie, juridische zaken, huisvesting, control, financiën, bestuursondersteuning en risicomanagement.

In organisatie overig zijn de kosten voor de basisregistraties en het historisch archief opgenomen. Volgens het BBV zijn dit geen overheadkosten.

3. Recapitulatie

Programma	Begroting	Begroting	FMP	Neutrale	Reserve	Overige	Nieuwe	Mutatie	Mutatie	Mutatie
Saldo incl. reservemutaties	2023	2023 na wijziging	mutaties	mutaties	mutaties	mutaties	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Programma 1	1.746	1.746	50	-374	0	-61	1.361	-200	-200	-200
Programma 2	836	836	275	-79	0	179	1.211	125	125	125
Programma 3	1.339	1.339	0	0	0	12	1.351	0	0	0
Programma 4	3.937	3.937	7	0	0	-233	3.711	-262	-262	-262
Programma 5	95.726	95.913	304	3.456	0	6.813	106.486	14.290	14.099	14.099
Programma 6	11.770	11.770	0	376	0	568	12.714	1.211	1.211	1.211
Programma 7	17.947	17.947	-146	225	0	713	18.739	773	773	773
Programma 8	29.088	29.067	-18	14.129	607	1.687	45.472	17.423	17.472	17.622
Programma 9	5.237	5.237	116	100	0	-251	5.202	-157	-157	-157
Programma 10	-208.660	-209.458	-4.089	-18.945	-607	-5.282	-238.381	-29.192	-29.230	-34.335
Programma 11	41.034	41.034	595	1.112	0	3.736	46.477	5.078	5.496	5.496
SALDO TOTAAL:	0	-632	-2.906	0	0	7.756	4.343	9.089	9.327	4.372

Een min-bedrag is een voordeel, baat, onttrekking uit reserve, voordelig saldo

Bijlagen

1. Begrippenlijst

Een paar begrippen uit de gemeentebegroting toegelicht (bron: VNG)

A.

Algemene dekkingsmiddelen

Inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. In tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen kan een gemeente algemene dekkingsmiddelen dus vrij besteden.

Algemene uitkering

Een van de uitkeringen die gemeenten van het Rijk ontvangen. Dat gebeurt via het Gemeentefonds. Gemeenten kunnen, met inachtneming van wet- en regelgeving, zelf bepalen of zij de algemene uitkering uitgeven aan medebewindstaken of aan eigen beleid.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers. Het BBV kent behalve de algemene reserve ook bestemmingsreserves. Dat zijn reserves waaraan de gemeenteraad al een bepaalde bestemming heeft gegeven.

B.

BBV

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente aan moet voldoen.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Door de manier waarop dit financiële kengetal wordt berekend is dit cijfer in het jaarverslag altijd hetzelfde als in de begroting.

Bestuurlijk belang

Zeggenschap. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Gronden in eigendom van een gemeente, waarvoor de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

D.

Deelneming

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders.

E.

Economische categorie

De eenheid waarin de baten en lasten van activiteiten binnen een taakveld worden uitgedrukt.

Economische categorie

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

EMU-saldo

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften.

Exploitatielasten

Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.

F.

Financieel belang

Een bedrag wat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet gaat. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Financieringsfunctie

Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.

G.

Gemeenschappelijke regelingen

Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) wat op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.

Grondexploitatie

Dit financiële kengetal geeft in een percentage weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Grondexploitatiecomplex

Een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële onderbouwing. In de praktijk wordt dit ook wel aangeduid als 'grondexploitatie' of 'grex'.

Grondexploitatiebegroting

De financiële vertaling van een grondexploitatiecomplex, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).

I.

Investerings met economisch nut

Investerings die verhandelbaar zijn en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

K.

Kapitaalgoederen

Spullen die de gemeente nodig heeft om de diensten en goederen die zij levert aan inwoners te kunnen produceren. Daarbij gaat het om grotere zaken zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kwijtschelding

Inwoners die gemeentelijke belastingen niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt.

L.

Lastendruk

Lastendruk is de mate waarin heffingen drukken op de te besteden inkomsten. De collectieve lastendruk wordt vaak uitgedrukt als het totaal aan belasting- en premieopbrengsten als percentage van het bruto binnenlands product (bbp).

Lokale heffingen

Een type gemeentelijke belasting. Voorbeelden van heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. In tegenstelling tot algemene belastingen (zoals parkeerbelasting of onroerendezaakbelasting) moet het geld dat gemeenten met heffingen ophalen, gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht. Heffingen worden ook wel rechten, tarieven of leges genoemd.

N.

Netto schuldquote

Een financieel kengetal wat ook wel bekend staat als netto schuld als aandeel van de inkomsten. Het geeft informatie over de investeringsruimte die de gemeente heeft.

O.

Overheadkosten

Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

P.

Programma

Een samenhangend geheel van activiteiten in de gemeentebegroting.

R.

Risico

De kans dat een positieve of een negatieve gebeurtenis van materieel belang die voorzien is in de begroting optreedt.

S.

Solvabiliteitsratio

Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

Specifieke dekkingsmiddelen

Specifieke dekkingsmiddelen zijn inkomsten voor de gemeente die met een bepaald programma samenhangen. Daaronder vallen bijvoorbeeld inkomsten van het Rijk met een bepaald bestedingsdoel, de riool- en afvalstoffenheffing en opbrengsten voor het verstrekken van paspoorten.

Stelsel van baten en lasten

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, wat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, dienen inkomsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan.

Structurele exploitatieruimte

Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten.

T.

Taakveld

Eenheid waarin de programma's, of waarin de eenheden in overzichten en bedragen in het programmaplan, zijn onderverdeeld.

W.

Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel geld en mogelijkheden een gemeente heeft om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Daarbij kan gedacht worden aan stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit en post onvoorzien (zie ook de paragraaf over weerstandsvermogen en risicobeheersing).

2. Afkortingen

<u>Afkorting</u>	<u>Betekenis</u>
A.	
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AOG	Ambtelijk opdrachtgever
AON	Ambtelijk opdrachtnemer
API	Application Programming Interface
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AvA	Algemene vergadering van Aandeelhouders
B.	
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede doeluitkering
BICC	Business Intelligence Competency Center
BIE	Bouwgronden in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten
BO	Bestuurlijk overleg
BOG	Bestuurlijk opdrachtgever
BRP	Basisregistratie personen
BTEC	Business and Technology Education Council
Btw	Belasting toegevoegde waarde
BUIG	Bundelingen Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
B&W	Burgemeester en wethouders
C.	
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBG	Coöperatief Beheer Groengebieden
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	Crisis en Herstel Wet
CIT	Crisis Interventie team
CPB	Centraal Planbureau
CPI	Consumenten Prijsindex
CV	Commanditaire vennootschap

CWP	Collegewerkprogramma
D.	
DMS	Document Management System
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DV	Dienstverlening
E.	
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
EPZ	Economische Programmaraad Zuidvleugel
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture Food and Forestry
F.	
Fido	Financiering decentrale overheden
FMP	Financieel Meerjarenperspectief
FMI	Functiemengingsindex
Fte	Fulltime-equivalent
G.	
GFFX	Greenport Food & Flower Xperience
GFIA	Global Forum for Innovations Agriculture
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGP	Gebiedsgericht Plan
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHC	Greenport Horticultuur
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GPWH	Greenport West-Holland
GR	Gemeenschappelijke regeling
GreX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijke Rioleringsplan

H.

HIP	Historisch Informatie Punt
HOF	Houdbare Overheidsfinanciën
HOT	Herstructurering en Ontwikkeling Tuinbouwsector
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HVC	Huisvuilcentrale
I.	
I&M	Infrastructuur en Milieu
IB	Interne beheersing
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IDC	Innovatie- en Demonstratiecentrum
I-NUP	Implementatieagenda voor het Nationaal Uitvoeringsprogramma
IPVV	Investeringsprogramma verkeer en vervoer
ISW	Interconfessionele Scholengroep Westland
IQ	Innovation Quarter
J.	
JAS	Jongeren Aan de Slag
K.	
KCC	Klant Contact Centrum
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KOM	Kernoverleg Maasdijk
KRW	Kaderrichtlijn water
L.	
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LHBT	Lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender
M.	
MAVO	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MDA	Multidisciplinaire aanpak
MEV	Macro Economische Verkenning
MIP	Meerjareninvesteringsprogramma

MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB	Midden en Kleinbedrijf
MPG	Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling
MRDH	Metropoolregio Rotterdam-Den Haag
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

N.

NAD	Netwerk Afvalwater Delfland
NFIA	Netherlands Foreign Investment Agency
NRK	Federatie Nederlandse Rubber- en Kunststofindustrie
NV	Naamloze vennootschap

O.

OBWZ	Ontwikkelbedrijf De Westlandse Zoom BV
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
ONW	Ontwikkelingsmaatschappij "Het Nieuwe Westland" BV
OZB	Onroerendezaakbelasting

R.

RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RMD	Regionale milieudienst
RNI	Registratie niet ingezetenen
ROM	Regionale ontwikkelingsmaatschappij
ROV	Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RvC	Raad van Commissarissen
RvV	Raad van Vennoten

S.

SD	Sociaal Domein
SDEW	Subsidieregeling Duurzame Energiemaatregelen Westland
SE	Standaard Eenheid
SKT	Sociaal Kern Team
SOB	Samenwerking Onderwijs en Bedrijfsleven

SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SWM	Stichting Westland Marketing
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats
T.	
TMPG	Tussentijds Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkeling
U.	
UP	Uitvoeringsprogramma
UVW	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
UvW	Unie van Waterschappen
V.	
vGRP	Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VORM	Verduurzaming en Obstakelvrije Ruimte voor Modernisering
VO	Voortgezet onderwijs
VOF	Vennootschap onder firma
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
Vervolg V.	
VSO/PRO	Voorgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs
VTH	Vergunningsverlening Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
W.	
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WHC	World Horti Center
Wilg	Wet inrichting landelijk gebied
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WNME	Westlandse Natuur- en Milieueducatie
WNRA	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

WP	Westland Programma
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Warmte Systeem Westland
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WWDC	Westland woont duurzaam collectief

Z.

ZVW	Zorgverzekeringswet
-----	---------------------